

FÖRORD

Blekingekusten från Torhamnshalvön till länsgränsen i väster har i den fysiska riksplaneringen betecknats som s k högexploaterad kust, där särskilda åtgärder krävs för tillgodoseende av friluftslivets och naturvårdens intressen i övrigt. Torhamns skärgård är enligt underlagsmaterialet för riksplaneringen av riksintresse för såväl friluftslivet som den kulturellt-vetenskapliga naturvården. Hästholmen-Ytterön med tillhörande holmar och skär utgör en särskilt värdefull del av denna skärgård som det är angeläget att bevara.

Genom länsstyrelsens beslut 1975-12-01 har efter omfattande förhandlingar med markägarna naturreservat bildats på Hästholmen-Ytterön. Det är det hittills största skärgårdsreservatet i Blekinge och omfattar totalt ca 1 160 ha varav ca 377 ha landareal.

Vid förhandlingarna med markägarna framgick att man var särskilt intresserad av att få en närmare precisering av hur det framtida reservatet skulle skötas och disponeras. Det blev därför nödvändigt att upprätta nu föreliggande skötsel- och dispositionsplan. Arbetet skedde i samarbete med representanter för berörda brukare på Hästholmen. Inventeringarna, som delvis finansierades genom medel från statens naturvårdsverk, utfördes i huvudsak under 1974 av personal på naturvårdsenheten.

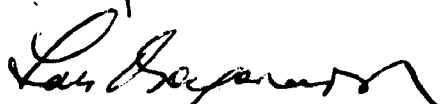
Landskapsarkitekt Lennart Winkler har utfört det huvudsakliga sammanställnings-, dokumentations- och kartarbetet samt utarbetat förslag till skötselåtgärder och anläggningar för friluftslivet. Fil mag Kenth Ljungberg har svarat för inventering och beskrivning av flora och vegetation. Vidare har fil kand Anders Thörn på basis av fältinventeringar utarbetat en geologisk karta för Hästholmen-Ytterön. Uppgifter om fågellivet har lämnats av naturfotograf Björn Eyvind Swahn.

Samråd under planeringsarbetet har vidare skett med statens naturvårdsverk, skogsvårdsstyrelsen och representanter för ideella föreningar.

Skötsel- och dispositionsplanen avses enligt länsstyrelsens beslut ligga till grund för utförande av vårdåtgärder, anordnande av friluftsanläggningar samt för markanvändningen i stort inom reservatet.

Camilla Odhnoff

Lars Bergenudd

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Allmän beskrivning	sid
läge	1
kommunikationer	1
areal, avgränsning	1
naturförhållanden	1
lägeskarta	2
översiktskarta 1:50 000	3
kartmaterial m m	4
karta - reservatsområde	
karta - kartbladsindelning	
DOKUMENTATION	
Topografi	
de topografiska regionerna	5
topografin inom naturreservatet	5
karta - topografi	
Klimat	7
Geologi	
berggrund	8
jordarter	9
karta - geologi	
strandtyper	11
Vegetation	
vegetationshistoria	11
inventeringsmetodik	14
vegetationsbeskrivning	16
kartor - vegetation	
artlista	27
Fauna	34
Äldre hävd	
markanvändningen före år 1800	34
karta - markanvändning omkring år 1800	
1800-talets markanvändning före laga skifte	37
karta - markanvändning omkring år 1860	
1800-talets markanvändning efter laga skifte	40
karta - markanvändning omkring år 1920	
det tidiga 1900-talets markanvändning	42

sid

Nuvarande markanvändning	42
karta - markanvändning 1974	

PLANERING

Skötselplaneringar

allmän målsättning för mark- och vegetationsvård	44
principer för skötsel - åtgärder av allmän karaktär	44
detaljbeskrivning och detaljåtgärder	46
kartor - skötsel	

Friluftsanläggningar

allmän målsättning	88
principer för disposition	88
detaljbeskrivning	89
karta - friluftsanordningar	

Reservatsföreskrifter m m

länsstyrelsens beslut 1975-12-01 om bildande av naturreservat på Hästholmen - Ytterön	90
---	----

Litteraturförteckning	95
-----------------------	----

ALLMÄN BESKRIVNING

Läge

Naturreservatet Hästholmen-Ytterön är beläget i den inre delen av Torhamns skärgård, ca 5 km sydväst om Torhamns kyrka i Torhamns socken, Karlskrona kommun. Reservatet omfattar större delen av Hästholmen förutom Hästholmens by, södra delen av Ytterön, större delen av Öppenskär, samt dessutom följande öar och skär: Torhamnaskär, Espeskär, Källeskär, Högskär, Tvärgölja, Norra och Södra Hylteskär m fl.

Kommunikationer

Till huvudön Hästholmen-Ytterön kan man komma dels med bilfärja från Yttre Park på Torhamnslandet till norra Ytterön, restid ca 5 minuter, dels med skärgårdsbåt från Karlskrona, restid ca 60 minuter.

Areal - avgränsning

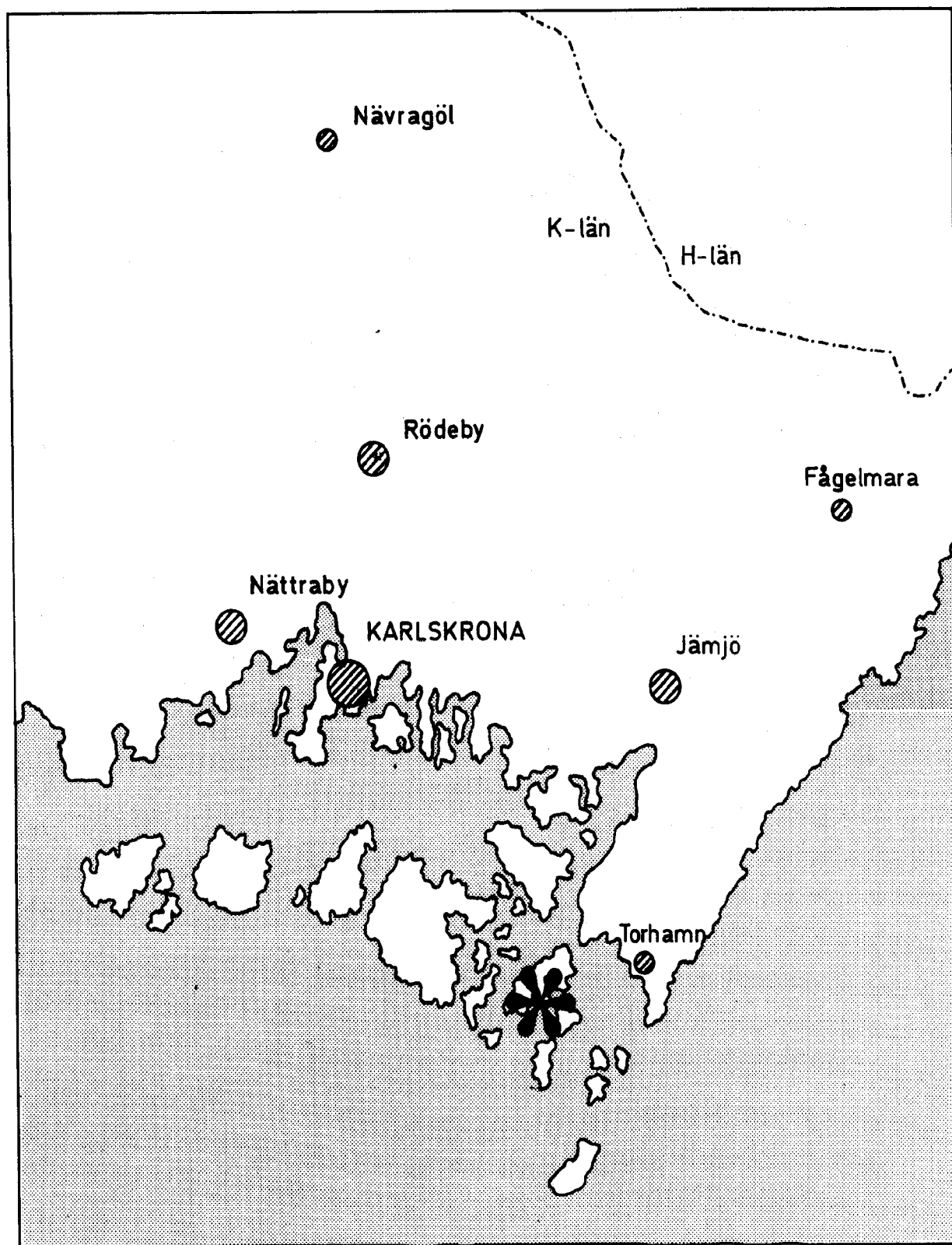
Totalt omfattar naturreservatet en areal på ca 1 160 hektar, varav ca 377 hektar utgör landområden. Reservatets yttergränser följer i huvudsak fastighetsgränser i vattenområdena. Den norra mer tätbebyggda delen av Ytterön ingår ej i reservatet. I denna del följer gränsen i första hand befintliga stengärdesgårdar. Vidare har Hästholmens by med angränsande markområde liksom en del tomtplatser och mindre fastigheter ej medtagits i reservatsområdet.

Naturförhållanden m m

Hästholmen-Ytterön med tillhörande holmar och skär ingår i ett av de större områden i Blekinge län som av statens naturvårdsverk har klassificerats som riksobjekt för det rörliga friluftslivet. Främst utmed Hästholmens västra strand finns flera lämpliga badplatser. Större delen av området är livligt frekventerat av det båtburna friluftslivet.

Landskapet är inom hela reservatsområdet starkt kulturpåverkat med betade enbuskedar inom de magrare hällmarksområdena samt på huvudön spridda åker-och ängsmarker. Särskilt på Hästholmen är sprickdalstopografin tydligt markerad med den bästa åkermarken i sprickdalarna skarpt avgränsad från de mellanliggande hällmarksområdena. Nästan alla åkrar är vackert inramade med välbyggda stengärdesgårdar. De flesta av de övriga inom naturreservatet befintliga öarna och skären har tidigare nyttjats för bete eller slätter av Hästholmens befolkning. Här liksom på huvudön, är igenväxningen påtaglig på grund av upphörande betesdrift. Inom Hästholmen och Ytterön har också stor del av den sämsta åkermarken övergivits. Denna förändring av odlingslandskapet har varit särskilt påtaglig under den senaste 10-20 årsperioden.

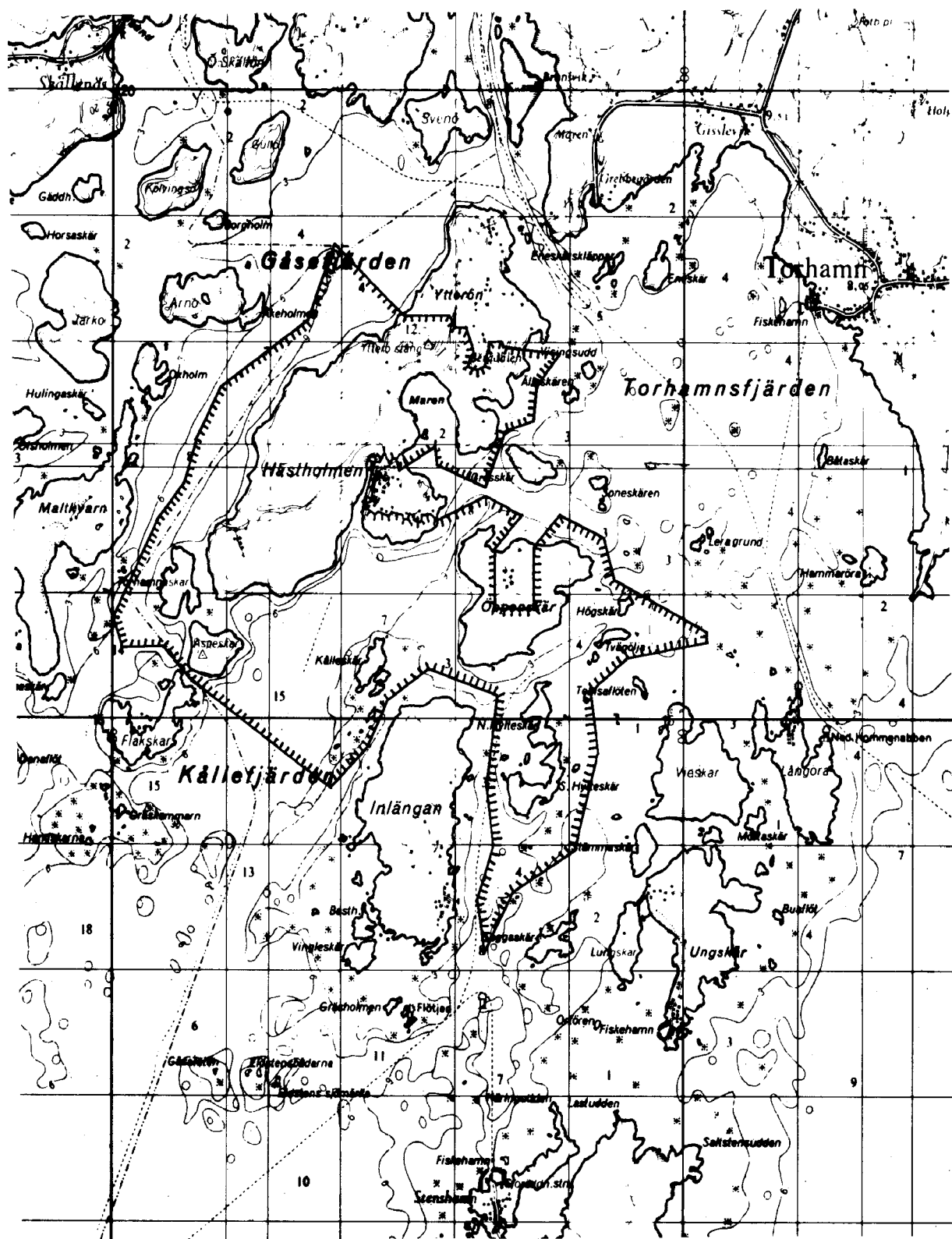
LÄGESKARTA

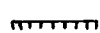
Skala 1:250 000

* Hästholmen - Ytterön, ungefärligt
läge i Torhamns skärgård

ÖVERSIKTSKARTA ÖVER NATURRESERVATET HÄSTHOLMEN-YTTERÖN MED
ANGRÄNSANDE SKÄRGÅRDSOMRÅDE

utdrag ur top. karta skala 1:50 000

översiktlig avgränsning av
naturreservatet

Stengärdesgårdarna utgör ett tilltalande och karaktäristiskt inslag i landskapet på Hästholmen.

Hästholmen med Hästholmens by utgör en välavgränsad och välbevarad del av ett för denna del av Blekinges kustbygd typiskt kulturlandskap. Byn, med den skyddade hamnen i Hästholmakorran, inägomarken, utmarken och de till Hästholmen hörande skären utgör en intressant enhet, vars utveckling relativt väl kan följas åtminstone under de senaste 200 åren tack vare noggrant upprättade skifteskartor. Denna utveckling har redovisats i kapitlet "Äldre hävd". En sådan rekonstruktion av landskapets utveckling i tiden utgör tillsammans med övrigt inventeringsmaterial en viktig grund för upprättandet av förslag till restaurerings- och skötselåtgärder inom reservatet.

Kartmaterial m m

Följande inventerings- och planeringsmaterial har bl a redovisats på kartor i skalorna 1:10 000 och 1:4 000. De kartor, som redovisas i denna utredning, utgör förminskningar av dessa kartor. På de kartor som har originalskalan 1: 4 000 är reservatsområdet fördelat på tre olika blad enligt en härefter redovisad kartbladsindelning. Samtliga kartor finns i originalskalan tillgängliga på länsstyrelsens naturvårdsenhet. På naturvårdsenheten finns också en fotodokumentation i färg utvisande de olika delområdenas utseende före utförandet av de i denna skötselplan föreslagna restaurerings- och skötselåtgärder.

DOKUMENTATION

TOPOGRAFI

De topografiska regionerna

Blekinge har, med hänsyn till landformerna, av Sven Björnsson (1946) och Björn Berglund (1966) indelats i fem topografiska regioner - landskapstyper, nämligen:

- A. Den nordblekingska platån
- B. Dal- och sjöområdet
- C. Den sydblekingska kustslätten med skärgården
- D. Den östblekingska kustslätten med Torhamnsskärgården öster om Hästholmen
- E. Listerlandet

Enligt denna indelning tillhör det här behandlade skärgårdsområdet två skilda topografiska regioner. Hästholmen och Ytterön tillhör den skärgård som utgör en direkt fortsättning på den sydblekingska kustslätten och som liksom denna är småkuperad men inte överstiger nivån 30 m ö h. Öppenskar och Hylteskären tillhör däremot Torhamnsskärgården eller östra skärgården som topografiskt räknas till den östblekingska kustslätten som vidare omfattar hela ostkusten och de inre delarna av nordostblekinge och sedan fortsätter in i de östra delarna av Småland. Detta gamla utjämningsområde eller peneplan har bildats genom långvarig erosion under urtidens senare del, s k prekambrisk tid. Peneplanet sänker sig sakta mot kusten.

Topografin inom naturreservatet

*

Hästholmens och Ytteröns topografi präglas av i första hand tre landskapselement - hällmarksplåtåerna, sprickdalarna och de låga ängsområdena. Hällmarksplåtåerna utgöres av flacka höjdpartier på nivån 10-15 m ö h åtskilda från varandra genom sprickdalarna. De senare förekommer i två huvudriktningar, ett N-S system och ett med riktning NO-SV. Den mest markerade sprickdalen är den som går via Draget och Hästholmakorran och som en gång i tiden skilde Hästholmen från Ytterön. De låglänta ängsområdena utgör genom sedimentation uppfyllda havsvikar som fortfarande vid tider med högt vattenstånd täcks av vatten.

Övriga holmar och skär är mer eller mindre flacka. Södra Hylteskar utgör ett exempel på de mycket låga moränöar som vidtar längre österut i Torhamnsskärgården.

Sprickdalen mellan Maren och Killeviken, med åkermark på dalbotten

Enen är en karaktärsväxt på de kala hållmarksplatåerna.

KLIMAT

De klimatiska förhållandena vid Hästholmen och skären söder därom präglas givetvis av de faktorer som är typiska för kust- och skärgårdsklimat.

Grundläggande för kustklimatet är att det tar längre tid på våren för vattenmassorna att värmas upp än för inlandets markytor. Däremot behåller vattnet längre sin värme på hösten. Detta gör att man generellt kan räkna med ett par graders högre temperatur under hösten och förvintern i kustzonen jämfört med inlandet, medan vårmånaderna är i motsvarande grad kallare. Under sommaren är temperaturskillnaderna mellan kust och inland däremot obetydliga, trots havets nedkylande effekt. Detta beror på kusttrakternas högre solinstrålning. För de yttre delarna av Karlskrona skärgård medför detta ca 2 000 solskenstim/år jämfört med 1 600 - 1 700 tim för de inre delarna av södra Götaland.

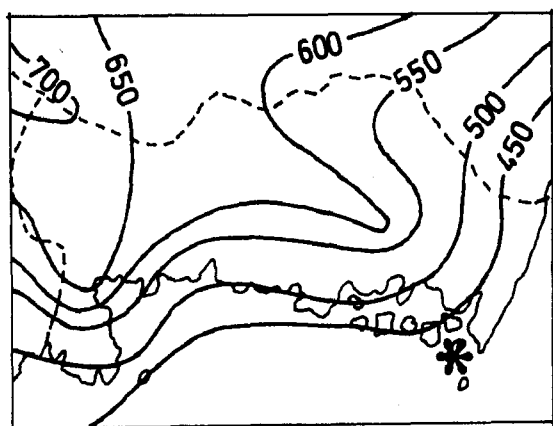

Fig 1. Årsmedelnederbörd

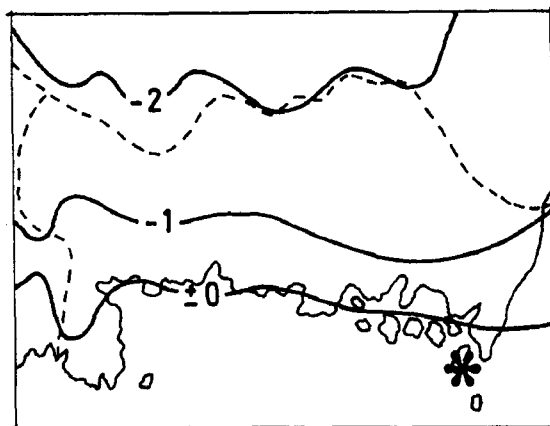

Fig 2. Medeltemperatur för jan. månad

Således uppvisar sommartemperaturerna för Hästholmen inte några större skillnader från Blekinge i övrigt eller omkring $+16^{\circ}$ medeltemperatur för juli månad. Däremot visar vintertemperaturerna större skillnader. För februari som är den kallaste vintermånaden, är medeltemperaturen i skärgården högre än $-0,5^{\circ}$, omkring $-1,0^{\circ}$ i mellersta Blekinge och mellan $-2,0^{\circ}$ och $-2,5^{\circ}$ upp mot Smålandsgränsen. Januari månad som redovisas på fig 2 är några tiondels grader mildare.

Hästholmen tillhör ett av de nederbördsfattigaste områdena i Sverige, med en årsmedelnederbörd på mindre än 450 mm. Se fig 1. Dessa låga värden beror till viss del på att området ligger i regnskugga från Ryssberget för västerifrån kommande regnväder. Den huvudsakliga orsaken är emellertid den s.k. kusteffekten som gör att

nederbörden faller först när de fuktiga luftmassorna kommer in över land och utsätts för turbulens och stigningsrörelser. Antalet dagar med snötäcke är till följd av den låga nederbörden och den milda vintern ett av de lägsta i Sverige med i medeltal mindre än 40 dagar/år.

Vegetationsperiodens längd, d.v.s. den tid under vilken dygnsmedeltemperaturen vid marken är högre än $+3^{\circ}$, är för Blekinges kustbygd ca 220 dygn.

Vindförhållandena i området redovisas med vindfrekvensen åskådliggjord genom s.k. vindrosor med värden från Utklippans mätstation. Se fig 3.

dec-jan-feb

*

juni-juli-aug

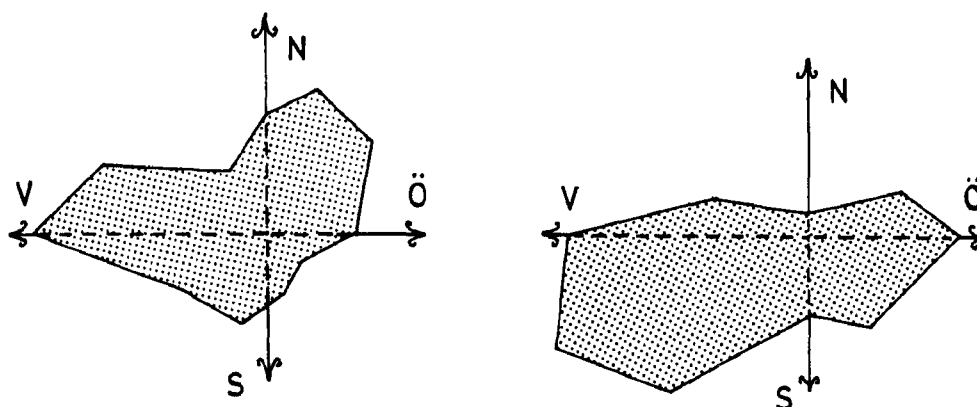

Fig 3. Vindförhållanden vid utklippan

GEOLOGI

Den geologiska beskrivningen grundar sig på kart- och litteraturstudier samt fältinventering utförd under hösten 1974. Fältinventeringen har koncentrerats till Hästholmen, Ytterön och i viss mån Öppenskär. Övriga holmar och skär har ej närmare undersökts.

Berggrunden

Huvudbergarten på Hästholmen och Ytterön utgöres av en grå till röd granitgnejs, medan berggrunden på Öppenskär domineras av en medelkornig till grovkornig granit med i allmänhet röd färg - sällan grå. Öppenskärs granit är rik på fältspat som ofta uppträder i form av porfyriskt inströdda kristaller.

Både Hästholmen och Öppenskär har relativt rika inslag av pegmatit och på sina håll nästan rena kvartsgångar. På Hästholmens västsida finns en mindre grönstensformation.

Jordarterna.

Hästholmens kvartärgeologiska uppbyggnad är starkt präglad av havets påverkan i olika former. Hela ön har en gång legat under havets yta. Till följd av den långsamma landhöjningen som följde efter istiden har varje del av Hästholmens yta under åtminstone någon period varit utsatt för vågornas bearbetning. Vissa partier blev särskilt hårt påverkade till följd av att isavsmältningen vid tiden omkring 4 500 f Kr blev förhållandevis kraftigare än landhöjningen med påföljd att havet återtog tidigare frilagda landområden.

Stora delar av Hästholmen och Ytterön består av hårt svallade hållmarker

Havets påverkan genom svallning har givit upphov till huvud dragen i Hästholmens kvartärgeologi. Mest iögonfallande är de kala hållmarkerna som upptar större delen av öns yta. De högsta partierna kan möjligen ha varit primärt kala genom att de skrapats rena av landisen och därefter stuckit upp genom den mot söder avtunnande isen. Den viktigaste faktorn vid frampreparingen av berghällarna har dock varit vågornas abration.

Det moränmaterial som ursprungligen fanns inom de nu kala hållmarkerna spolades ned i havet av vågorna och avlagrades på botten i form av svallgrus, svämsand eller postglacial lera. De delar av dessa avlagringar som kom att ligga på från vågorna skyddade områden undgick att åter spolas ut i havet vid den

fortsatta landhöjningen, och utgör de sand- och grusjordar som till stor del uppodlats. Det av vågorna kvarlämnade moränmaterial utgörs av ett på de finare fraktionerna berövat stenigt - grusigt material, ibland i form av rena klapperstensvallar eller renspolade blocksamlingar. Sådana blocksamlingar förekommer på ett par platser inom Hästholmen och Ytterön samt på Öppenskär.

De låglänta strandängsområdena inom Hästholmen består av delvis mäktiga dyavlagringar och utgör genom sedimentation igenvyllda havsvikar. Genom successiv utsvallning från strandzonen har dyjorden blivit sandblandad. I samband med ombyggnadsarbeten på vägen till Hästholmens by har uppmätts ett djup på upp till nio meter till fast botten, som kan antas bestå av svallgrus och sand. Vägbanken vilar på en rustbädd av ris som förstärkning av det torv- och vegetationslager som täcker dyn.

*

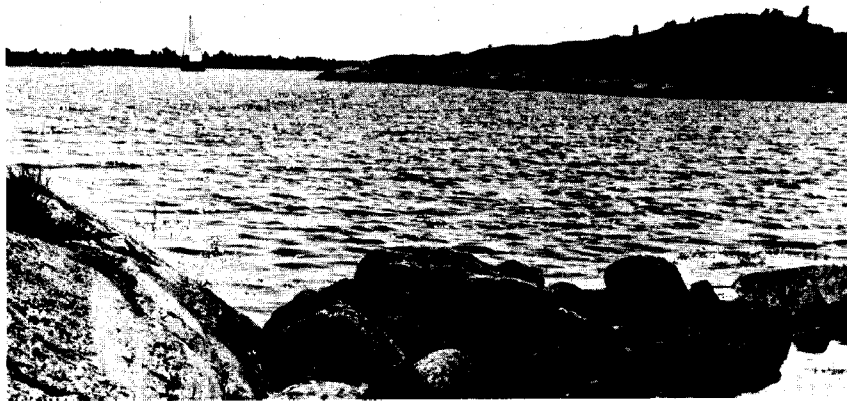

Vägen till Hästholmens by passerar över de låglänta strandängarna norr om Hästholmens by.

Större torvavlagringar finns dels på Ytterön, dels på Öppenskär. Mindre kärrtorvavlagringar finns flerstädes i de inom hällmarkerna förekommande hällkaren. Öppenskärmossen har vid sondering visat sig ha ett största djup på 1,5 meter. Torvskiktet har en mäktighet av endast ett par decimeter och underlagras av dy samt på botten sand. Torvlagret har troligen varit mäktigare men minskats genom torvtäkt.

Strandtyper

I samband med den geologiska fältinventeringen har även utförts en inventering av förekommande strandtyper inom huvudön. Strandinventeringen redovisas på den geologiska kartan i form av tre olika strandtyper: klippstrand, stenig-grusig strand och grusig-sandig strand. Kartan har kompletterats med de vassområden som karterats i samband med vegetationsinventeringen.

Klippstrand vid Lönhamnsviken.

VEGETATION

Följande vegetationsbeskrivning ger i grova drag en dokumentation av nuvarande vegetationen inom naturreservatet. Fältinventeringen utfördes under juli - augusti 1974 och kompletterades med en inventering av vårfloran våren 1975. Undersökningen gör dock ej anspråk på att redovisa ett komplett artmaterial. Inledningsvis presenteras en översikt över vegetationsutvecklingen inom området.

Vegetationshistoria

Ursprungligen har Hästholmen liksom övriga delar av Torhamns skärgård ingått i det väldiga ädellövskogsområde, som växte fram under den s k postglaciala värmetiden efter den senaste nedisningen. Efter värmeperioden vidtog en klimatförsämring varvid skedde en podsolering och förändring mot hedvegetation på näringsfattiga jordar. Ungefär från denna tid härrör de första spåren efter människans röjningar.

Människans utnyttjande av markerna ökade betydligt i samband med bybildning i mitten och slutet av järnåldern. Denna medförde en uppdelning av marken i inägor - åker och äng - samt ut-

ägor (utmark) - skogs- och betesmark. När bybildningen ägde rum på Hästholmen är oklart, då direkta arkeologiska eller pollenanalytiska bevis inte finns redovisade från området. Dock kan på goda grunder antas att huvuddelen av ön varit täckt med antingen ekblandskog (på näringsrika marker) eller hedekskog (på fattiga marker) vid tidpunkten för människans bosättning. Förmodligen fanns också alskog i anslutning till strandängarna. Då Hästholmen redan vid isens avsmältning till stor del bestod av kal hållmark fanns troligen öppna ytor redan innan människan slog sig ned där. Större delen av hållmarken lär dock ha varit bevuxen med gles hedekskog. Öppna ytor fanns också kring stränderna, antingen dessa bestod av exponerad mineralstrand eller av i lå utbildad havsstrandäng. De ytor som människan började bruka som inägor bestod dels av havsstrandängar, dels av sand- och grusjordar vilka troligen var bevuxna med ekblandskog. Övriga delar av ön blev utmark.

Efterhand ökade befolkningen och samtidigt djurhållningen. Följden blev att utmarkerna utsattes för ett allt intensivare bete. Det hårda betetrycket gjorde att träden inte kunde förny sig och landskapet blev allt kalare. På inägorna tolererades eller snarare gynnades ett glest trädskikt i ängen, då lövproduktionen kunde användas till vinterfoder. Efterhand odlades alltmer av ängen upp till åker och av den forna ekblandskogen fanns nu endast kvar enstaka ekar, som funnit en refugie mellan åkrarna och inägornas stenvägar.

Bortförandet av näringskapital från utmarken genom bete och vedfångst har efterhand ytterligare utarmat vegetationen. Det återstående trädskiktet domineras nu av björk och fältskiktet har en hedartad prägel. Stora delar saknar utbildat trädskikt. Endast enstaka björkar och enar finns, markvegetationen är ljung- och gräshed. Under de senaste decennierna har hävden gått kraftigt tillbaka och delar av den tidigare åkermarken har fått växa igen. Det trädslag som dominerar igenväxningsfasen är vårtbjörk, men efterhand skulle troligen eken komma att återta sina forna domäner om inga åtgärder sattes in.

Genom människans verksamhet under århundraden har alltså den ursprungliga skogsvegetationen förvandlats till de hagmarker, hedar och ängar, som utmärker de äldre bondelandskapet.

Ve

Tids
(epolVärme
ca 4Klima
ca 50Männi
sättn
röjning
(gång)Utveck
jordbMera
markaNuvar
anvån

TROLIG VEGETATIONSUTVECKLING PÅ HÄSTHOLMEN - YTTERÖN

(Från värmetid fram till nutid)

Vegetations- utveckling				
Tidsaxel (epoker)				
Värmetid ca 4000 f.Kr.	ÄDELLÖVSKOG			
	djupare jordlager god näringstillgång	tunnare jord- lager, dålig näringstillgång		
Klimatförsämring ca 500 e.Kr.	Ekblandskog	Hedekskog (m björk)		
Människans bo- sättning (medför röjning, betes- gång)	Ekhage (löväng)	Ek-björkhage		
Utveckling av jordbruk	Åker	Äng	Björkhage	Rismark
Mera intensiv markanvändning	Åker	Slåtteräng Betesmark	Björkhage	Rismark
	*			
Nuvarande mark- användning	Åker	Lövsly Björkskog	Slåtteräng Betesmark	Björkskog Rismark

Kommentar: Schemat visar huvudlinjerna i vegetationens troliga förändring genom inverkan av klimatförändring och framför allt människans markanvändning. Med rismark menas de hållmarker på ön som nu är bevuxna med gles vegetation av gräs- och ljunghedstyp. Rismarken har förmodligen uppstått genom intensiv betesgång och hårt virkesuttag. I stort sett visar den vänstra delen av schemat inägornas utveckling, medan högra delen återger utmarkens.

Inventeringsmetodik

På en karta över området har ett rutnät markerats. Avståndet mellan linjerna i rutsystemet är 200 m. Provrutor har lagts ut i linjernas skärningspunkter (se fig 1.) I provpunkterna har ett område på 10 x 10 m analyserats beträffande träd- och buskskiktets artinnehåll. Vidare har en uppskattning av träd- och buskskiktets genomsnittliga krontäckning skett. Fältskiktet har analyserats i provrutor på 2 x 2 m, vilka också placerats i linjernas skärningspunkter. Dessutom har ett antal provrutor lagts ut subjektivt för att återge fältskiktets sammansättning i särskilt intressanta områden som t ex vissa igenväxande åkrar samt de sankt ängarna mellan Maren och Hästholmakorran. Inom provrutorna för fältskiktetsanalysen har arternas täckningsgrad uppskattats efter Hult-Sernander-du Rietz' femgradiga skala:

Täckningsgrad	Täckt del av provytan	Mittvärde för täckningsgradsklassen
1	$< 1/16$	1/32
2	$1/16 - 1/8$	3/32
3	$1/8 - 1/4$	6/32
4	$1/4 - 1/2$	12/32
5	$> 1/2$	24/32

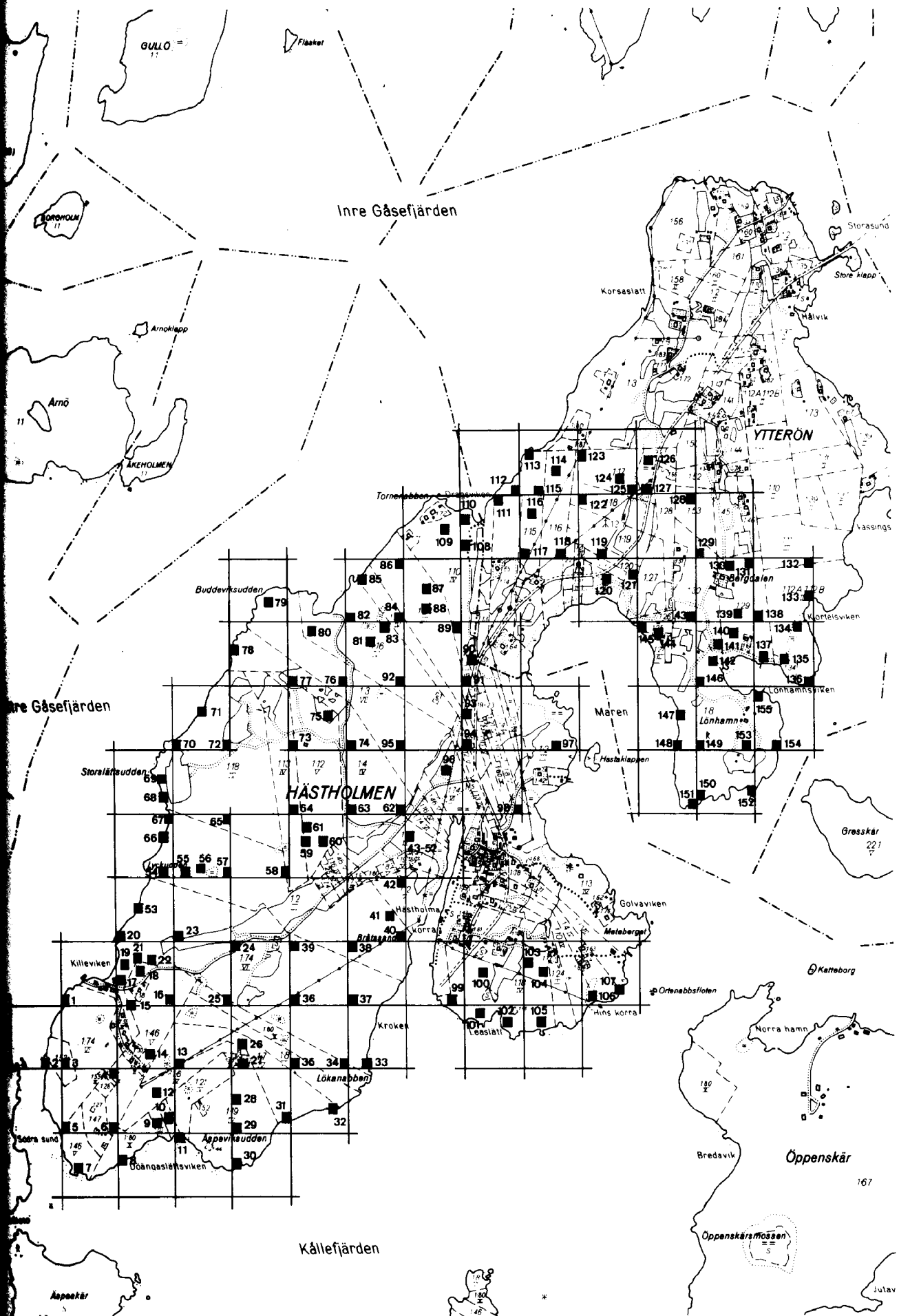
Analyserade provrutor med regelbundet återkommande artkombinationer har förts samman till vegetationstyper. För varje art har frekvens och karakteristisk täckningsgrad (F^c) beräknats. Frekvensen (F) anger sannolikheten i procent att påträffa en art inom en provruta eller en vegetationstyp.

Den karakteristiska täckningsgraden (c) beräknas som summan av mittvärdet för täckningsgradsklassen dividerat med antalet provrutor där arten uppträtt (Malmer 1962). Om inte annat anges i sammanfattningstabellen är den karakteristiska täckningsgraden = 1. Analyserna från varje vegetationstyp har sammanförts och redovisas i en sammanfattande översikt av de olika vegetationstyperna (tab 1). Sammanlagt har tio vegetationstyper urskiljts. Av dessa har två separerats endast med hjälp av upprättade artlistor (fattigkärrsvegetationen samt vassar) medan övriga separerats med hjälp av artgrupperna i sammanfattningstabellen. Ordningföljden på vegetationstyperna är följande: först anges hedseriens, därefter ängsseriens och slutligen havsstrandens vegetationstyper. Inom serierna har indelningen följt gradienten fuktigt växande - torrt växande.

Eftersom de olika vegetationstyperna på Hästholmen - Ytterön förekommer blandade med varandra inom samma områden har det endast varit möjligt att upprätta en översiktlig vegetationskarta. I stället har för varje skötselområde, redovisats en mer detaljerad beskrivning. Vidare finns en principskiss (fig 2) över vegetationens fördelning med hänsyn till vissa omgivningsfaktorer såsom de lösa jordlagrens mäktighet och grundvattensytans läge (se även fig 4).

De primärdata i form av tabeller som ligger till grund för sammanfattningstabellen redovisas ej här (primärmaterialet finns dock på länsstyrelsen). En förteckning över vilken vegetations-

VEGETATIONSINVENTERING - provrutornas läge

fig. 1

typ de olika provrutorna tillhör finns redovisad i tabell 2. Som komplement till sammanfattningstabellen finns sist i detta kapitel en artlista i vilken samtliga påträffade arter är upptagna, d v s även sådana som iakttagits utanför de undersökta provrutorna. Dessutom har denna artförteckning kompletterats med en annan artlista, vilken upprättats av G Einar och Greta du Rietz vid en resa i Blekinges skärgård i juni - juli 1924 (publicerad i Botaniska Notiser 1925). Förutom Hästholmen - Ytterön besökte de även Ungskär och Långören i Torhamns skärgård samt Hanö. För området Hästholmen - Ytterön betecknar författarna sin artlista som nära nog fullständig för årstiden. Du Rietz' artlista har modifierats så till vida att endast de växter medtagits som påträffats på Hästholmen - Ytterön.

Nomenklaturen i den här presenterade inventeringen följer då det gäller svenska namn (trivialnamn) Krok - Almquist (Svensk flora, Stockholm 1960) och Weimarck samt då det gäller latinska namn huvudsakligen Weimarck (Skånes flora, Lund 1963)

Vegetationsbeskrivning *

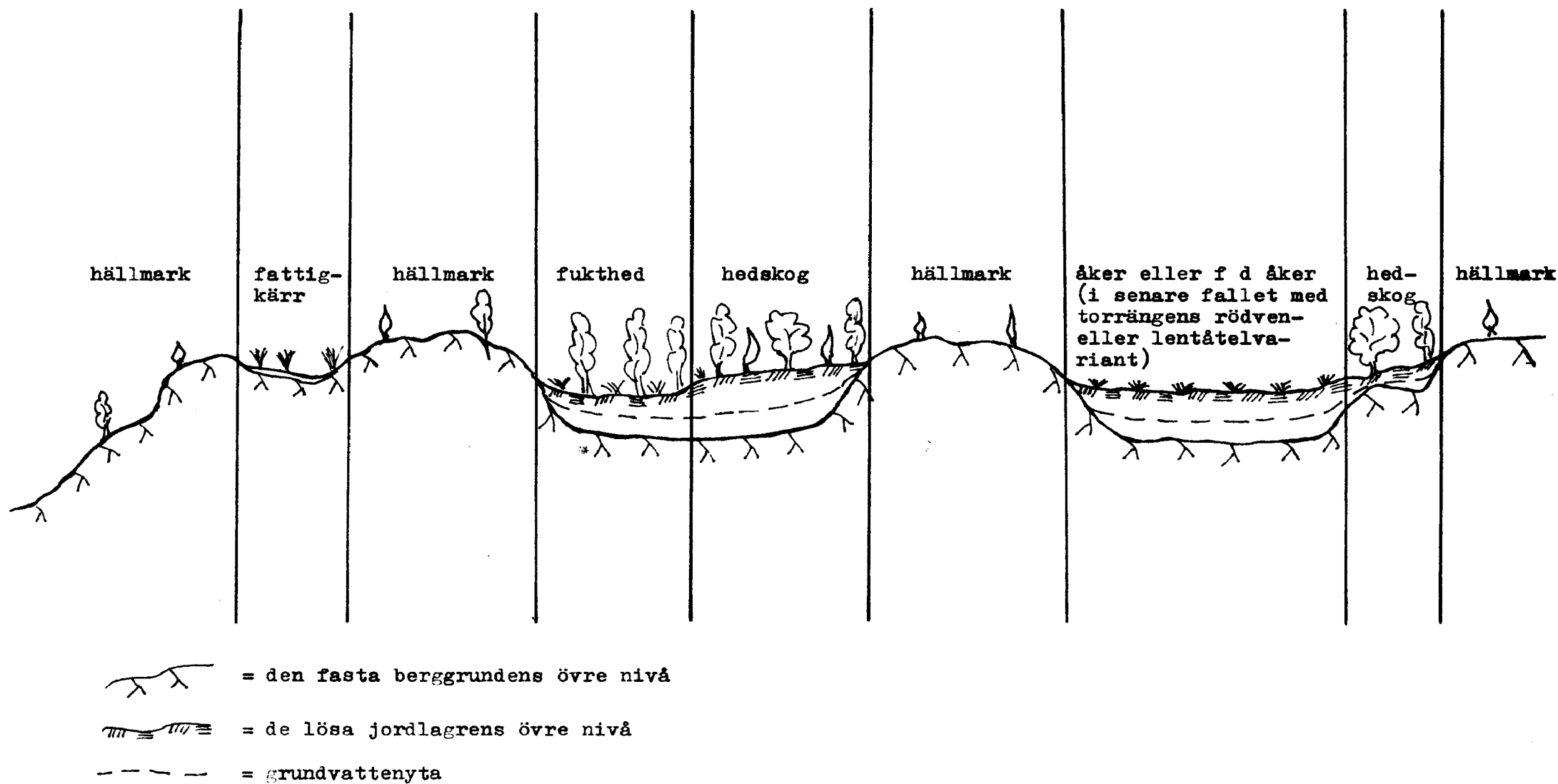
Fattigkärrvegetation: Markytan på Hästholmen - Ytterön består till stor del av mycket tunna jordlager eller berg i dagen. Detta medför att nederbördsvattnet inte kan sjunka ned i jordlagren utan rinner bort via ytavrinning eller genom sprickor i berggrunden. Där dräneringen är dålig blir vattnet stående i gölar (typ större hållkar), vilka endast torrläggs under sommarns torrperioder. Vegetationen i dessa gölar har karaktären av fattigkärr, som kan indelas i olika zoner beroende på översvämningens längd. Mellan gölarna och omgivningen erhålls en skarp avgränsning. Fattigkärrvegetation påträffas fläckvis spridd framförallt i den torra hållmarksvegetationen men även i hedskogsvegetation.

I gölarna saknas träd- och buskskikt. Som framgår av ovanstående finns en viss zonering hos fältskiktet beroende på skillnad i fuktighetsförhållanden. Typiska arter för de minst fuktiga delarna av gölarna är knappsäv, ängsull, hundstarr, krypven, blåtåtel och spikblad. I de sankare delarna finns i regel ett glest bestånd av vägtåg, ältranunkel och bitterpilört. Övriga arter som påträffas i denna vegetationstyp är knapptåg, tuvsäv, stjärnstarr, hirsstarr, vanligt mannagräs, stagg, kråklöver, blodrot, vattenklöver, bredkaveldun och vattenblink.

Fukthedsvegetation: Till denna vegetationstyp har dels räknats rutor från vad som normalt kallas fukthed, dels ett par rutor från närstående vegetationssamhällen. Detta medför att de mest högfrekventa arterna kommer att få en något lägre frekvenssiffror (ca 60%) än i övriga redovisade vegetationstyper (80 - 100%). Vegetationstypen skiljs dock klart ut från övriga förekommande typer (se sammanfattningstabellen, grupp a).

Den genomsnittliga krontäckningen för träd och buskskikt har beräknats till vardera 20%. Dominerande i trädskiktet är vårtbjörk, men det finns även inslag av klibbal. Buskskiktet domineras av vårtbjörk och en. Representativa arter i fältskiktet är blåtåtel, knägräs, stagg och spikblad. Vanliga är dessutom hundstarr, krypven och blodrot.

Fig 2 Skiss över vegetationstypernas fördelning med hänsyn till berggrund, lösa jordarter och grundvattenyta.

Hedskogsvegetation: På vissa delar av Hästholmen finns sammanhängande områden med djupare jordlager. Delar av dessa har varit uppodlade (se rödvenvarianten) men vissa partier bär istället en gles lövskog, huvudsakligen dominerad av vårtbjörk. I dessa partier erhålls i regel ett kruståtel - blåbärs dominerat fältskikt.

Den genomsnittliga krontäckningen ligger på 40 % för trädskiktet och ca 20 % för buskskiktet men variationen mellan de enskilda provrutorna är hög. Trädskiktet domineras av vårtbjörk, men skogsek förekommer i nästan lika hög frekvens. I buskskiktet är en, skogsek och vårtbjörk högfrekventa, med en viss dominans för en. Fältskiktet karakteriseras av arterna i grupp c i sammanfattningstabellen, d v s kruståtel, blåbär, ängskovall samt "skogsmossor", bl a husmossa och väggmossa.

Sammanhängande ytor med detta växtsamhälle påträffas söder och sydost om Buddeviken samt ~~innanför~~ Killeviken. Dessutom förekommer hedskogsvegetation fläckvis eller i stråk insprängt i den nedan beskrivna hållmarksvegetationen.

Hållmarksvegetation: Största delen av den icke odlade marken på Hästholmen - Ytterön består av berg i dagen eller är täckt av tunna jordlager. Detta medför att den speciella hållmarksvegetation, som utvecklas på detta underlag är mycket vanlig. Kärleväxter utvecklas sparsamt i skrevorna och mellan hållarna medan den största ytan upptas av lavar av renlavstyp (*Cladonia* sp.) och "vegetationsfri" hållmark (se sammanfattningstabellen). Hållarna är dock som regel ej helt vegetationsfria utan täcks av hårt fastsittande skorplavar.

De magra hållmarkerna utgör en skarp kontrast till sprickdalens förhållandevis goda åkerjord.

Enstaka träd finns i skrevorna men den genomsnittliga kron-
täckningen understiger 5 %. Förekommande arter i fallande frek-
vens är vårtbjörk, skogsek och tall. Buskskiktet är något
bättre utvecklat men har en krontäckning som understiger 10%.
Dominerande arter är en och vårtbjörk medan skogsek, björnbär,
oxel och slån förekommer med lägre frekvens. Fältskiktet domineras
av brunven, bergsyra, vårbrodd, kruståtel och ljung. Av dessa är
de tre första karakteristiska för hållmarksvegetationen medan
de två följande är gemensamma med närstående vegetationstyper.

Till karaktärsväxterna för hållmarken hör dessutom vissa ett-
åriga växter, vilka gynnas av den oftast extrema sommartorka
som råder på hållmarkerna. Hit räknas bl a vårspärgel, grön-
knavel, sandkrassing och styvmorsviol, vilka dock har låg
frekvens i provrutorna. Förklaringen till detta ligger förmod-
ligen i att undersökningen skedde vid en tidpunkt då dessa
växter redan var överblommade.

Hållmarksvegetationen tillhör hedserien och är närbesläktad
med den ovan beskrivna hedskogsvegetationen samt den här nedan
följande fårsvingelvarianten av torrängsvegetationen. Inom håll-
marksvegetationen finns ett par utvecklingsvarianter, nämligen
gräsdominerad hållmark och hållmarksljunghed. Dock har dessa
behandlats tillsammans för att inte ytterligare komplicera
vegetationsbeskrivningen.

Hållmarksvegetationen är ett dynamiskt växtsamhälle men föränd-
ringarna sker långsamt på grund av den dåliga näringstill-
gången och bristen på lösa jordarter. Det nuvarande öppna ut-
seendet har formats genom århundradens betesbruk. Därvid har
förmodligen också en viss utarmning av florans skett. De föränd-
ringar som kan förväntas om hävden upphör är en ökad utveck-
ling av träd och buskar, men denna begränsas dock av bristen
på lämplig jordmån.

Torräng: Denna vegetationstyp utvecklas på relativt öppna mar-
ker, där ett tillräckligt jordlager finns för att en kraftig
grässvål skall kunna utbildas. Genom viss differens beträffan-
de de dominerande arterna har en uppdelning på varianter an-
setts nödvändig. Ett stort antal högfrekventa arter är dock
gemensamma för de olika varianterna (grupp f i sammanfattnings-
tabellen). Av de nedan beskrivna typerna tillhör lentåtel- och
rödvensvarianterna ängsserien medan fårsvingelvarianten hör
hemma i övergången mot hedseriens vegetationstyper.

Fårsvingelvarianten: Vegetationstypen uppträder på öppen mark,
där genomsnittliga trädkrontäckningen ligger på knappt 10 %
(skogsek och vårtbjörk) samt buskkrontäckningen på 10 - 20%
(en, nypon, slån och hagtorn). Det låga antalet provrutor gör
dock att man inte kan dra några säkra slutsatser beträffande
träd- och buskskiktet. I fältskiktet är dock differensen till
övriga vegetationstyper så klar att en särskiljning ansetts
motiverad (se grupp h i sammanfattningsstabellen). Fältskiktet
domineras av fårsvingel och har dessutom hög frekvens av svart-
kämpar, flockfibbla, gråfibbla och blåklocka. Högfrekventa är
vidare arterna i grupp f (se sammanfattningsstabellen) som bin-
der samman fårsvingelvarianten med övriga torrängsvarianter,
samt ljung som visar att fårsvingelvarianten har släktskap med

hedseriens vegetation. Beroende på att fårsvingelvarianten utgör ett övergångssamhälle mellan ängs- och hedserien har den ett relativt högt genomsnittligt artantal (13 arter/ruta).

Den naturliga utvecklingen hos fårsvingelvarianten går förmodligen mot en högre trädkrontäckning varvid fältskiktet kommer att förändras mot hedskogsvegetation.

Rödvenvarianten: De flesta provrutor från halvöppen - öppen gräsmark har förts hit. Både träd och buskskikt har en genomsnittlig krontäckning på knappt 20 %. I trädskiktet finns nästan uteslutande vårtbjörk medan buskskiktet förutom dominans av vårtbjörk innehåller björnbär, en, nypon och slån i relativt hög frekvens. Träd- och busktätheten varierar från helt öppen mark via igenslyade åkrar till mer eller mindre igenväxt björkhage. Övervägande delen av provrutorna är hämtade från åkrar i olika stadier av igenväxning, men några representerar betad björkhagmark. Fältskiktet domineras av rödven. Vidare förekommer många arter gemensamt med de övriga torrängsvarianterna t ex röllicka, gulmåra och ängssyra. Vegetationstypen har ett högt antal arter per provruta (13), där de flesta dock är triviala. Inom rödvensvarianten finns en viss variation från torrt till fuktigt växande arter. Vissa arter hör egentligen hemma i fuktängen t ex knapptåg, veketåg, smörblomma och tuvtåtel. Dessa arter uppträder i regel kring diken och andra sankar ställen i de gamla åkrarna.

Den nuvarande utvecklingen går i riktning mot tätare träd- och buskskikt varvid kan förmodas att fältskiktet undergår vissa förändringar mot hedskogs- eller ängsskogsvegetation.

Lentåtelvarianten: Vegetationstypen utvecklas på igenväxande åkermark samt i renar kring befintliga åkrar. (Samtliga provrutor ligger på f d åkermark). Ett svagt utvecklat träd- och buskskikt (ca 10 resp 20% krontäckning) med dominans av vårtbjörk är karakteristiskt för lentåtelvarianten. Fältskiktet domineras av lentåtel, äkta johannesört, grässtjärnblomma och rödven.

Den troliga utvecklingen av lentåtelvarianten går mot rödvenvarianten (via ökat bete eller tätare trädskikt eftersom lentåtel tycks vara mindre tålig mot betestryck och skuggning). En högre trädtäckning kan också ge hedskogsvegetation om näringstillgången är låg eller ängs(ek)skog på bättre jordar.

Havsstrandens vegetation: De vegetationstyper som tas upp i det följande betingas av en mer eller mindre stark påverkan av havsvattnet. Beroende på markens geologiska sammansättning, exponering för vågor och vind, vattenståndsfuktuationer m m förekommer olika vegetationstyper och zonerings på havsstranden. Ofta räknas även vassar, som endast tillfälligtvis är torrlagda, till havsstrandsvegetationen. Här nedan kommer dock endast landstrandens vegetation att beröras mera ingående medan "vassar" behandlas mycket summariskt.

Den dominerande strandtypen kring Hästholmen - Ytterön består av fast berggrund, men denna har i regel samma typ av vegetation som den övriga hällmarken (med undantag av lavvegeta-

tionen), varför närmare beskrivning inte lämnas här. Typiska havsstrandsväxter förekommer emellertid i hällkar och sprickor längs stranden. Den övriga havsstranden består huvudsakligen av ett fåtal meter minerogen strand med innanför liggande vegetationsklädda delar av strandängskaraktär. Två skilda typer har urskiljts och beskrivs nedan. I fig 3 har de olika strandtypernas utseende beskrivits.

Havsstrandäng:(av modifierad typ) De provrutor som förts till denna vegetationstyp representerar i regel grus-, sten- och blockstränder, där fragment eller heltäckande ytor av torrare strandäng ofta dominerar. Genom att stranden har en mer eller mindre uttalad lutning begränsas den zon, där havsvattnet ger direkt karaktär åt havsstrandängen, till ett fåtal meters bredd. Havsstrandängen saknar i stort sett träd- och buskvegetation men övergången mot landvegetation sker ofta via en alridå eller saltstänkstålig buskmark.

På dessa torrare strandängar dominerar rödsvingel i fältskiktet. Vad som vidare skiljer denna vegetationstyp från den egentliga havsstrandängen är hög frekvens av gåsört samt förekomsten av krusskräppa och åkermolke. Gemensamma arter för denna och den egentliga strandängen är gulkämpar, strandkrypa och salttåg, där den senare dock är en karaktärsart för den egentliga havsstrandängen. Eftersom denna vegetationstyp även kommer att omfatta de smärre tångvallar som bildas längs stranden finns vissa näringskrävande växter representerade såsom krusskräppa och åkermolke, vilka nämnts ovan, vidare fackelblomster, strandmålla, spjutmålla m fl. Havsstrandängen har det högsta genomsnittliga artantalet per undersökt provruta (14 arter/ruta).

Egentlig havsstrandäng: Egentlig havsstrandäng utbildas oftast i grunda vikar, där finkorniga sediment kunnat avsättas i skydd från vågornas eroderande verkan. I det undersökta området förekommer egentlig havsstrandäng längs ett stråk som förbinder vikarna Maren och Hästhalmakorra. Rutnätets tre fasta provrutor har kompletterats med tio rutor som lagts ut speciellt för att få fram ett tillräckligt underlag för statistiska beräkningar.

I provrutorna saknas helt busk- och trädvegetation. Den egentliga havsstrandängen är en öppen landskapstyp, som gynnas av bete och slåtter. Fältskiktet består huvudsakligen av gräsartade växter med dominans av salttåg, bladvass och vanligt saltgräs. Lokalt dominerar krypven. Vanliga arter är dessutom rödsvingel, trift, strandkrypa, gulkämpar och havssälting.

De undersökta provrutorna har haft ett lågt artinnehåll (i genomsnitt sex arter per ruta). Detta samt det mycket låga totala artinnehållet (13 st) i provrutorna kan troligen förklaras med att området nyligen slagits och därefter betats. Vid undersökningstillfället rådde dessutom högvatten(ca 1 å 2 dm djupt vatten på strandängarna).

Strandängarna mellan Maren och Hästholmakorran betas fortfarande. *

För att den egentliga havsstrandängen skall behålla sitt nuvarande utseende fordras bete ev kombinerat med slåtter. Om hävden upphör kommer bladvassen troligen snabbt att breda ut sig och helt dominera fältskiktet. Därefter kommer förmodligen även en viss invandring av al att ske.

Vassar: Mera omfattande vasspartier uppträder endast i skyddade lägen såsom de inre delarna av vikarna Hästholmakorra, Maren och Lönhamnsvik. I övrigt tycks vattenrörelserna inte medge att vassar utbildas.

De arter som dominerar vassarna, antingen i rena bestånd eller blandade med varandra är bladvass, blåsäv och havssäv.

Sammanställningstabell över vilka provrutor som hör till res-
pektive vegetationstyp.

Fukthed - 10, 34, 56, 72, 90, 91, 106, 109, 120, 126, 127, 135

Hedskog - 6, 19, 21, 22, 58, 64, 73, 82, 84, 92, 97, 99, 103,
112, 142, 145

Hällmark - 1, 3, 4, 13, 16, 23, 24, 25, 35, 36, 37, 38, 41, 42
57, 65, 70, 78, 79, 86, 89, 95, 98, 100, 104, 105, 107, 110,
111, 113, 118, 122, 123, 128, 129, 136, 138, 146, 148, 149,
152, 153, 154, 155

Ljunghed - 132, 133

Torräng, fårsvingelvarianten - 40, 69, 102 108, 137, 141, 150

Torräng, rödvenvarianten - 9, 12, 14, 15, 17, 18, 26, 27, 28,
29, 39, 54, 60, 61, 62, 63, 68, 74, 75, 76, 77, 80, 81, 83,
88, 114, 114, 116, 117, 119, 121, 130, 131, 139, 140, 143, 144

Torräng lentåtelvarianten - 55, 59, 87, 124, 125

Havsstrandäng av modifierad typ - 2, 5, 7, 8, 11, 20, 30, 31,
32, 33, 53, 66, 67, 71, 85, 101, 134, 147, 151

Egentlig havsstrandäng - 43-52, 93, 94, 96

Tabell 1. Sammanfattningstabell Frekvens och täckningsgrad för vissa utmärkande arter och artgrupper (ex 58² där 58=frekvens och 2=täckningsgrad)

VEGETATIONS- TYPER	Fukthedsveg.	Hedskogsveg.	Hällmarksveg	Torräng			Havsstrandäng	Sänk havsstrand- äng
				Festuca ovina variant	Agrostis tenuis variant	Holcus mollis variant		
ARTER/ARTGRUPPER								
Antal provrutor	12	16	44	7	37	5	19	13
Genomsnittligt artantal	9	7	8	13	13	11	14	6
a <i>Molinia caerulea</i>	50 ⁴	13 ²	2	-	-	-	-	-
<i>Sieglingia decumbens</i>	58 ²	13	14	14	19 ²	-	26 ²	-
<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	58 ²	-	-	-	-	-	11 ²	-
<i>Nardus stricta</i>	42 ²	-	5	-	3	-	5 ²	-
<i>Agrostis stolonifera</i>	50 ²	-	-	-	8	-	53 ²	38 ⁴
b <i>Potentilla erecta</i>	67	69	18	-	24	60	21	-
c <i>Deschampsia flexuosa</i>	25 ²	100 ⁴	86	29 ²	19 ²	20	-	-
<i>Vaccinium myrtillus</i>	8	63 ²	2	-	-	-	-	-
"Skogsmossor"	-	25 ³	-	-	-	-	-	-
<i>Melampyrum pratense</i>	*	25	-	-	-	-	-	-
d <i>Calluna vulgaris</i>	33	50 ²	57 ²	57 ²	3	-	-	-
e <i>Agrostis canina</i> ssp <i>montana</i>	33 ²	6	84	-	5	-	-	-
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	-	6 ²	50 ³	-	3 ²	-	-	-
<i>Cladonia</i> sp (renlavar)	8	25 ²	86 ³	14	5 ²	-	-	-
"Vegetationsfri hällmark"	-	-	93 ⁴	-	-	-	?	-
<i>Rumex tenuifolius</i>	-	25	89	57	22	20	-	-
f <i>Agrostis tenuis</i>	25 ²	56	34	71 ²	97 ⁴	100	79	-
<i>Achillea millefolium</i>	8 ²	25	2	71	68	60 ²	11 ²	-
<i>Calium verum</i>	8	19	-	57	38	40 ²	11 ²	-
<i>Rumex acetosa</i>	17	13	-	29	68	80	21	-
g <i>Luzula campestris</i>	17	31	2	29	38	20	5	-
<i>Cerastium vulgatum</i>	-	-	-	29	30	-	37	-
<i>Trifolium repens</i>	-	-	-	-	38	20	32	-
h <i>Festuca ovina</i>	42	13	14 ²	100 ⁴	51	20	-	-
<i>Plantago lanceolata</i>	-	6	-	86	30	20	11	-
<i>Hieracium umbellatum</i>	17	31	16	71	24	20	11	-
<i>Hieracium pilosella</i>	8	19	-	71	32	-	-	-
<i>Campanula rotundifolia</i>	-	25	-	57	8	-	-	-
i <i>Holcus mollis</i>	8	-	-	-	32 ²	100 ⁵	-	-
<i>Hypericum perforatum</i>	-	6	2	-	51	100	-	-
<i>Stellaria graminea</i>	-	6	-	43	30	100	-	-
j <i>Festuca rubra</i>	8 ²	-	2 ²	-	24 ²	-	95 ⁴	38
<i>Potentilla anserina</i>	17	-	-	-	-	-	84	23
<i>Rumex crispus</i>	-	-	-	-	-	-	42	-
<i>Sonchus arvensis</i>	-	-	-	-	-	-	37	-
k <i>Plantago maritima</i>	-	-	-	-	-	-	63 ²	46 ²
<i>Glaux maritima</i>	-	-	-	-	-	-	58	46 ²
l <i>Leontodon autumnalis</i>	8 ³	-	2	-	27	20	42 ²	23
<i>Carex nigra</i>	42 ³	13	14	-	3	-	37 ²	-
<i>Armeria maritima</i>	-	-	-	29	3	-	16	38
m <i>Juncus Gerardi</i>	-	-	-	-	-	-	58 ²	85 ⁴
<i>Puccinellia retroflexa</i>	-	-	-	-	-	-	5	85 ³
<i>Phragmites communis</i>	-	-	-	-	-	-	-	85 ²
<i>Triglochin maritimum</i>	-	-	-	-	-	-	21	62 ²

Fig. 3

Strandtyper

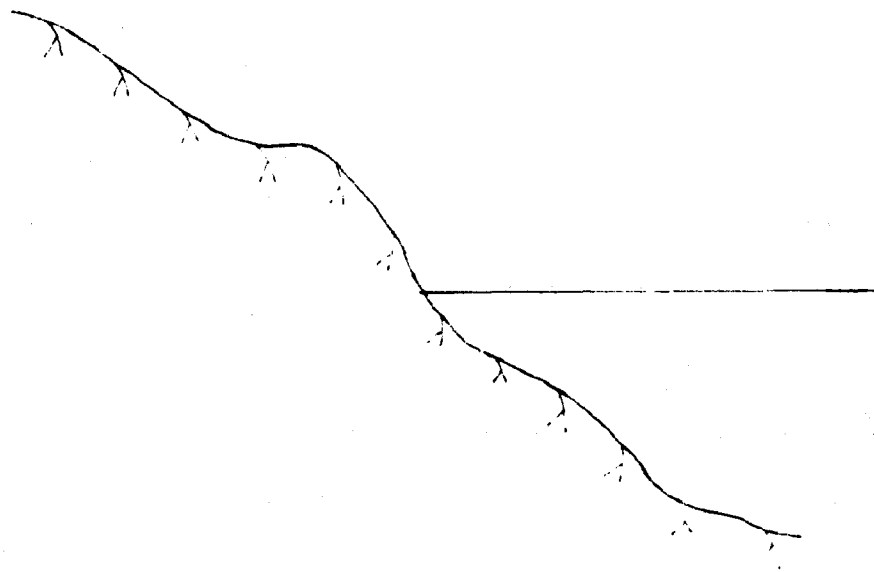

= den fasta berggrundens
övre nivå

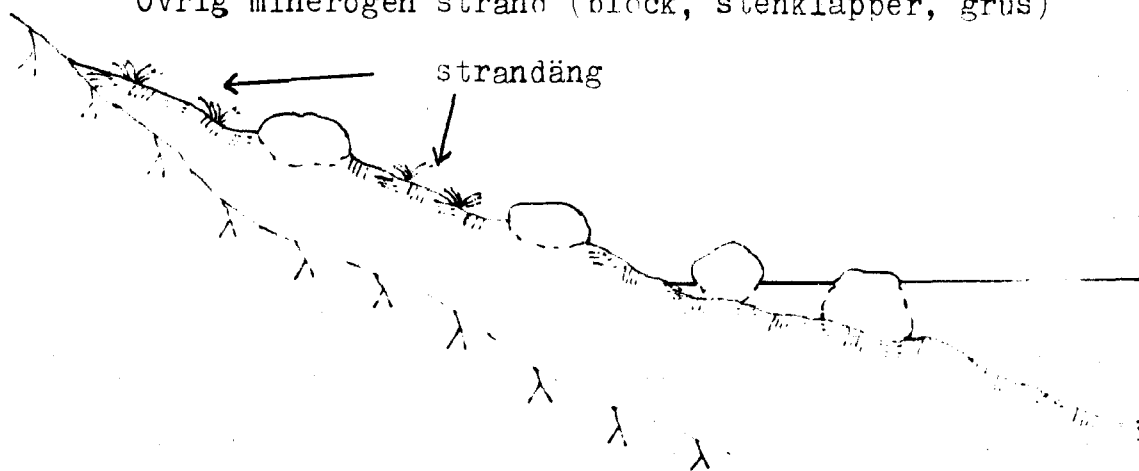

= de lösa jordlagrens
övre nivå

Fast berggrundsstrand

Övrig minerogen strand (block, stenklapper, grus)

Strand av finkornigt material (organiskt och minerogent)

13
6

38⁴

38
23

46₂
46²

23

38

85⁴
85³
85₂
62²

VEGETATIONENS UTSEENDE MED HÄNSYN TILL MARKUNDERLAGETS BESKAFFENHET.

Fig. 4

FAST BERGGRUND (ev med mycket tunt jordlager)		
Markfuktighet \ Hävd	Med hävd	Utan hävd
torrt	klippshed	klippshed
fuktigt (av grundvatten, sötvatten)	fattigkärr, hällkar	fattigkärr, hällkar
fuktigt (av havsvatten)	hällkar med inslag av havsstrandängsväxter	hällkar med inslag av havsstrandängsväxter

MORÄNMARKER (sämre näringstillgång)		
Markfuktighet \ Hävd	Med hävd	Utan hävd
torrt	gräshed (torräng) ev. åker	igenväxning, björk-ek-skog " "
fuktigt (av grundvatten, sötvatten)	fukthed	" alskog
fuktigt (av havsvatten)	havsstrandäng av modifierad typ	" lövsnår

MARKER MED FINARE JORDARTER (bättre näringstillgång)		
Markfuktighet \ Hävd	Med hävd	Utan hävd
torrt	torräng (gräshed) åker	igenväxning, ekskog " "
fuktigt (av grundvatten, sötvatten)	fuktäng	" alskog
fuktigt (av havsvatten)	egentlig strandäng	" vassar, albuskage
i havsvatten	vassar	vassar

ARTLISTA FRÅN HÄSTHOLMEN (- YTTERÖN).

(Förteckningen upptar kärlväxter och är uppställd i alfabetisk ordning med hänsyn till latinska namn. "R" efter arten anger att arten upptecknats av makarna du Rietz 1924, "L" efter arten betyder att arten påträffats av K.Ljungberg 1974-75. Se vidare kommentarer i texten.)

latinska namn	svenska namn	arten påträffad av
<i>Acer platanoides</i>	lönns	L
<i>Achillea millefolium</i>	rölrika	R,L
<i>Agropyron repens</i>	kvickrot	R,L
<i>Agrostis canina</i> ssp <i>canina</i>	brunven	R,L (du Rietz anger
<i>A. canina</i> ssp <i>montana</i>	brunven	R,L enbart <i>A. canina</i>)
<i>A. gigantea</i>	storven	L
<i>A. stolonifera</i>	krypven	R,L
<i>A. tenuis</i>	rödven	R,L
<i>Aira praecox</i>	vårtåtel	R,L
<i>Ajuga pyramidalis</i>	blåsuga	L
<i>Allium oleraceum</i>	backlök	R,L
<i>A. schoenoprasum</i>	gräslök	R,L
<i>A. scorodoprasum</i>	skogslök	L
<i>Alnus glutinosa</i>	klibbal	R,L
<i>Alopecurus arundinaceus</i>	svartkavle	R,L
<i>A. geniculatus</i>	kärrkavle	R,L
<i>A. pratensis</i>	ängskavle	R
<i>A. pratensis</i> x <i>arundinaceus</i>		R
<i>Anagallis arvensis</i>	rödmire	L
<i>Anemone nemorosa</i>	vitsippa	R,L
<i>Angelica archangelica</i> ssp <i>litoralis</i>	strandkvanne	L
<i>A. silvestris</i>	strätta	L
<i>Antennaria dioica</i>	vanlig kattfot	R,L
<i>Anthemis arvensis</i>	färgkulla	L
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	vårbrodd	R,L
<i>Anthriscus silvestris</i>	hundkär	R,L
<i>Anthyllis vulneraria</i>	getvåppling	R
<i>Apera spica-venti</i>	åkerkösa	R,L
<i>Aphanes arvensis</i>	jungfrukam	R,L
<i>Arabis thaliana</i>	backtrav	R,L
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	sandnarv	R,L
<i>Armeria maritima</i>	trift, gräsnejlika	R,L
<i>Arrhenatherum elatius</i>	knylhavre	L
<i>Artemisia absinthium</i>	äka malört	R,L
<i>A. campestris</i>	fälmalört	L
<i>A. vulgaris</i>	gråbo	R,L
<i>Aster tripolium</i>	strandaster	R,L
<i>Athyrium filix-femina</i>	majbräken	R,L
<i>Atriplex latifolia</i>	spjutmålla	L
<i>A. littoralis</i>	strandmålla	R,L
<i>A. longipes</i> ssp <i>praecox</i>	skafmålla	R
<i>Avena pubescens</i>	luddhavre	R
<i>Barbarea stricta</i>	strandgyllen	R
<i>B. vulgaris</i>	sommargyllen	L
<i>Betula alba</i> (omf. både <i>B. pubescens</i> och <i>B. verrucosa</i>)	björk	R
<i>B. pubescens</i>	glasbjörk, kärrbjörk	L
<i>B. verrucosa</i>	vårtbjörk	L

<i>Bidens tripartita</i>	brunskära	R,L
<i>Blysmus rufus</i>	rödsäv	R
<i>Brassica napus</i>	raps	L
<i>Briza media</i>	darrgräs	R,L
<i>Bromus hordeaceus</i>	luddlost	R,L
<i>B. secalinus</i>	råglost	R
<i>Cakile maritima</i>	marviol	R
<i>Calamagrostis epigeios</i>	bergör	R,L
<i>Calluna vulgaris</i>	ljung	R,L
<i>Caltha palustris</i>	kabbeleka	R
<i>Campanula rotundifolia</i>	liten blåklocka	R,L
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	lomme	R,L
<i>Cardamine hirsuta</i>	bergbräsa	R,L
<i>C. pratensis</i>	ängsbräsa	R,L
<i>Carex arenaria</i>	sandstarr	L
<i>C. canescens</i>	gråstarr	R
<i>C. contigua</i>	piggstarr	R,L
<i>C. distans</i>	glesstarr	R,L
<i>C. echinata</i>	stjärnstarr	R,L
<i>C. extensa</i>	segstarr	L
<i>C. hirta</i>	grusstarr	R,L
<i>C. leporina</i>	harstarr	R,L
<i>C. nigra</i>	hundstarr	R,L
<i>C. Oederi</i>	ärtstarr	R
<i>C. pallescens</i>	blekstarr	R
<i>C. panicea</i>	hirsstarr	R,L
<i>C. pilulifera</i>	pillerstarr	R
<i>Carlina vulgaris</i>	stjärntistel, spåtistel	R
<i>Carum carvi</i>	kummin	R,L
<i>Centaurea jacea</i>	rödclint	R,L
<i>Centaureum vulgare</i>	kustarun	L
<i>Centunculus minimus</i>	knutört	R
<i>Cerastium arvense</i>	fältarv	L
<i>C. glomeratum</i>	knipparv	L
<i>C. holosteoides</i>	hönsarv	R,L
<i>C. semidecandrum</i>	vårarv	R,L
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	mjölkört	R,L
<i>Chenopodium album</i>	svinmålla	R,L
<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	prästkra	R,L
<i>C. vulgare</i>	renfana	R,L
<i>Cirsium arvense</i>	åkertistel	R,L
<i>C. palustre</i>	kärrtistel	R,L
<i>C. vulgare</i>	vägtistel	R,L
<i>Cochlearia danica</i>	dansk skörbjuggsört	L
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvalj	R,L
<i>Corylus avellana</i>	hassel	L
<i>Cotoneaster niger</i>	svartoxbär	R
<i>Crassula aquatica</i>	fyrling	R
<i>Crataegus calycina</i>	korallhagtorn	L
<i>C. monogyna</i>	trubbhagtorn	L
<i>C. oxyacantha</i>	rundhagtorn	L
<i>Cynanchum vincetoxicum</i>	tulkört	R,L
<i>Cynosurus cristatus</i>	kamäxing	L
<i>Dactylis glomerata</i>	hundäxing	L
<i>Dactylorhiza sambucina</i>	adam och eva	L
<i>Deschampsia caespitosa</i>	tuvtåtel	R,L
<i>D. flexuosa</i>	kruståtel	R,L

<i>Dianthus deltoides</i>	backnejlika	R,L
<i>Drosera rotundifolia</i>	rundsilesår	R
<i>Dryopteris austriaca</i>	lundbråken	R
<i>D. filix-mas</i>	träjon	R,L
<i>D. spinulosa</i>	skogsbråken	R,L
<i>Eleocharis palustris</i>	knappsäv	L
<i>E. pauciflora</i>	tagelsäv	R,L
<i>E. uniglumis</i>	agnsäv	R,L
<i>Epilobium palustre</i>	kärrdunört	L
<i>Equisetum arvense</i>	åkerfråken	R,L
<i>E. silvaticum</i>	skogsfråken	R,L
<i>Eriophorum angustifolium</i>	ängsull	R,L
<i>E.vaginatum</i>	tuvull	R
<i>Erodium cicutarium</i>	skatnäva	L
<i>Erophila verna</i>	nagelört	R,L
<i>Erysium cheiranthoides</i>	åkerkårel	R
<i>Eupatorium cannabinum</i>	hampflockel	L
<i>Euphrasia brevipila</i> ssp <i>tenuis</i>	vanlig ögontröst	R
<i>Festuca arundinacea</i>	rörsvingel	L
<i>F. ovina</i>	fårsvingel	R,L
<i>F. rubra</i>	rödsvingel	R,L
<i>Filago arvensis</i>	vanlig ullört	L
<i>Filipendula vulgaris</i>	brudbröd	R,L
<i>Fragaria vesca</i>	smultron	R,L
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	L
<i>Galeopsis bifida</i>	toppdån	L
<i>G. speciosa</i>	hampdån	L
<i>G. tetrahit</i>	pipdån	R,L
<i>Galium aparine</i>	snärjmåra	R,L
<i>G. boreale</i>	vitmåra	L
<i>G. mollugo</i>	stormåra	L
<i>G. palustre</i>	vattenmåra	R,L
<i>G. saxatile</i>	stenmåra	L
<i>G. uliginosum</i>	sumpmåra	R
<i>G. verum</i>	gulmåra	R,L
<i>Geranium molle</i>	mjuknäva	R,L
<i>G. pusillum</i>	sparvnäva	R
<i>G. robertianum</i>	stinknäva	R,L
<i>G. sanguineum</i>	blodnäva	R,L
<i>Geum urbanum</i>	nejlikrot	R
<i>Glaux maritima</i>	strandkrypa	R,L
<i>Glechoma hederacea</i>	jordreva	R,L
<i>Glyceria fluitans</i>	vanligt mannagräs	R,L
<i>Gnaphalium uliginosum</i>	sumpnoppa	R
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	ekbråken	R
<i>Helianthemum chamaecistus</i>	solvända	R
<i>Hieracium auricula</i>	revfibbla	R
<i>H. pilosella</i>	gråfibbla	R,L
<i>H. umbellatum</i>	flockfibbla	R,L
<i>Holcus lanatus</i>	luddtåtel	R,L
<i>H. mollis</i>	lentåtel	L
<i>Hottonia palustris</i>	vattenblink	L
<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	spikblad	R,L
<i>Hypericum maculatum</i>	fyrkantig johannesört	R,L
<i>H. perforatum</i>	äkta johannesört	R,L
<i>Hypochaeris radicata</i>	rotfibbla	R,L

<i>Iris pseudacorus</i>	gul svärdsllilja	L
<i>Isatis tinctoria</i>	vejde	L
<i>Jasione montana</i>	monke	R,L
<i>Juncus articulatus</i>	ryltåg	R,L
<i>J. bufonius</i>	vägtåg	R,L
<i>J. conglomeratus</i>	knapptåg	R,L
<i>J. effusus</i>	veketåg	L
<i>J. filiformis</i>	trädtåg	R,L
<i>J. Gerardi</i>	salttåg	R,L
<i>Juniperus communis</i>	en	R,L
<i>Knautia arvensis</i>	åkervädd	R
<i>Lamium amplexicaule</i>	mjukplister	R,L
<i>L. purpureum</i>	rödplister	L
<i>Lapsana communis</i>	harkål	L
<i>Larix sp.</i>	lärk	L
<i>Lathyrus montanus</i>	gökärt	L
<i>L. pratensis</i>	gulvial	R,L
<i>L. vernus</i>	vårärt	R
<i>Leontodon autumnalis</i>	höstfibbla	R,L
<i>Lepidium ruderales</i>	gatkrassing	R
<i>Linaria vulgaris</i>	gulsporre	R,L
<i>Lolium perenne</i>	engelskt rajgräs	L
<i>Lonicera periclymenum</i>	vildkaprifol	R,L
<i>Lotus corniculatus</i>	käringtand	R,L
<i>Luzula campestris</i>	knippfryle	L
<i>L. multiflora</i>	ängsfryle	R,L
<i>L. pilosa</i>	vårfryle	R,L
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	gökblomster	R,L
<i>Lycopodium clavatum</i>	mattlumner	R (endast Ytterön)
<i>Lycopus europaeus</i>	strandklo	L
<i>Lysimachia vulgaris</i>	strandlysing, videört	R
<i>Lythrum salicaria</i>	fackelblomster	R,L
<i>Maianthemum bifolium</i>	ekorrbar	R
<i>Malus silvestris</i>	vildapel	R,L
<i>Matricaria matricarioides</i>	gatkamomill	R,L
<i>M. recutita</i>	kamomill	R
<i>Medicago lupulina</i>	humlelusern	L
<i>Melampyrum pratense</i>	ängskovall	R,L
<i>Melandrium album</i>	vitblära	R,L
<i>Mentha arvensis</i>	åkermynta	L
<i>Menyanthes trifoliata</i>	vattenklöver	L
<i>Moehringia trinervia</i>	skogsnarv	R,L
<i>Molinia caerulea</i>	blåtåtel	R,L
<i>Montia minor</i>	liten källört	R
<i>M. rivularis</i>	källört	R
<i>Myosotis arvensis</i>	åkerförgätmigej	R,L
<i>M. baltica</i>	strandförgätmigej	R
<i>M. discolor</i>	brokförgätmigej	R,L
<i>M. palustris</i>	äkta förgätmigej	R
<i>M. stricta</i>	vårförgätmigej	L
<i>Myosurus minimus</i>	råttsvans	R,L
<i>Nardus stricta</i>	stagg	R,L
<i>Odontites litoralis</i>	strand-rödtoppa	R
<i>O. verna</i>	rödtoppa	L
<i>Ononis repens</i>	puktörne	R,L
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	ormtunga	R,L
<i>Oxalis acetosella</i>	harsyra	R,L
<i>Oxycoccus palustris</i>	tranbär	R

Pedicularis
Peucedanum
Phalaris
Phleum
Phragmites
Picea abies
Pimpinella
Pinus sylvestris
Plantago
P. lanceolata
P. major
P. maritima
Poa angustifolia
P. annua
P. compressa
P. irrigua
P. nemoralis
P. pratensis
P. trivialis
Polygala
Polygonum
Polygonum
P. aviculare
P. convolvulus
P. hydrophilum
P. lapathifolium
Polypodium
Populus
Potentilla
P. arguta
P. erecta
P. palustris
Prunella
Prunus
P. spinosa
Pteridium
Puccinia
flexa
P. retrofracta
Pyrus
Quercus
Q. robur
Radiola
Ranunculus
R. bulbosus
R. ficaria
R. flammula
R. repens
Rhamnus
Rhinant
R. serotinus
Rosa
R. canina
R. villana
Rubus
R. idaeus
Rumex
R. acetosa

Pedicularis silvatica	granspira	L
Peucedanum palustre	kärrsilja	R
Phalaris arundinacea	rörflen	R,L
Phleum pratense	timotej	R,L
Phragmites communis	bladvass	R,L
Picea abies	gran	L
Pimpinella saxifraga	bockrot	R,L
Pinus silvestris	tall	L
Plantago coronopus	strandkämpar	R,L
P. lanceolata	svartkämpar	R,L
P. major	groblad	R,L
P. maritima	gulkämpar	R,L
Poa angustifolia	ängsgröe	R,L (ingår i P. prat.)
P. annua	vitgröe	R,L
P. compressa	berggröe	R,L
P. irrigata	ängsgröe	R,L (ingår i P. prat.)
P. nemoralis	lundgröe	R,L
P. pratensis	ängsgröe	R,L
P. trivialis	kärrgröe	R
Polygala vulgaris	jungfrulin	R,L
Polygonatum odoratum	getrams	R,L
Polygonum amphibium	grodpilört	R
P. aviculare	trampört	R,L
P. convolvulus	åkerbinda	L
P. hydropiper	bitterpilört	L
P. lapathifolium	pilört	L
Polypodium vulgare	stensöta	R,L
Populus tremula	asp	R,L
Potentilla anserina	gåsört	R,L
P. argentea	femfingerört	R,L
P. erecta	blodrot	R,L
P. palustris	kråklöver	R,L
Prunella vulgaris	brunört	R,L
Prunus avium	fågelbär	L
P. spinosa	slån	R,L
Pteridium aquilinum	örnbräken	R,L
Puccinellia distans x retro- flexa		R
P. retroflexa	vanligt saltgräs	R,L
Pyrus communis	päron	L
Quercus petraea	berge	L
Q. robur	skogsek	R,L
Radiola linoides	dvärglin	R
Ranunculus acris	smörblomma	R,L
R. bulbosus	knölsmörblomma	L
R. ficaria	svalört	R,L
R. flammula	ältranunkel	R,L
R. repens	revsmörblomma	R,L
Rhamnus frangula	brakved	L
Rhinanthus minor	ängsskallra	R
R. serotinus	höskallra	R,L
Rosa canina	nyponros	R,L
R. villosa	hartsros	R
Rubus fruticosus coll.	björnbär	R,L
R. idaeus	hallon	R,L
Rumex acetosa	ängssyra	R,L
R. acetosella	rödsyra	R,L

terön)

<i>Rumex crispus</i>	krusskräppa	R, L
<i>R. longifolius</i>	gårdsskräppa	R, L
<i>R. tenuifolius</i>	bergsyra	L
<i>R. thyrsiflorus</i>	stor ängssyra	L
<i>Sagina nodosa</i>	knutnarv	L
<i>S. procumbens</i>	krypnarv	R, L
<i>Salicornia europaea</i>	glasört	R
<i>Salix caprea</i>	sälg	R, L
<i>S. cinerea</i>	gråvide	R
<i>S. repens</i>	krypvide	R
<i>S. sp.</i>	viden	L
<i>Sambucus nigra</i>	fläder	L
<i>Saxifraga granulata</i>	knölbräcka, mandelblomma	R, L
<i>Schoenoplectus Tabernaem.</i>	blåsäv	R, L
<i>Scirpus maritimus</i>	havssäv	R, L
<i>Scleranthus annuus</i>	grönknavel	R, L
<i>S. perennis</i>	vitknavel	L
<i>Scrophularia nodosa</i>	flenört	R, L
<i>Scutellaria galericulata</i>	vanlig frossört	R, L
<i>S. hastifolia</i>	toppfrossört	R
<i>Sedum acre</i>	gul fetknopp	R, L
<i>S. annuum</i>	liten fetknopp	R
<i>S. spurium</i>	kaukasiskt fetblad	L
<i>S. telephium</i>	kärleksört	R, L
<i>Selinum carvifolia</i>	krusfrö	L
<i>Senecio silvaticus</i>	bergkorsört	R, L
<i>S. vulgaris</i>	vanlig korsört	R, L
<i>Serratula tinctoria</i>	ängsskära	R
<i>Sieglingia decumbens</i>	knägräs	R, L
<i>Silene cucubalus</i>	smällglim	R, L
<i>S. nutans</i>	backglim	R
<i>Sinapis arvensis</i>	äkersenap	R
<i>Solanum dulcamara</i>	besksöta	R, L
<i>S. nigrum</i>	nattskatta	L
<i>Solidago virgaurea</i>	gullris	R, L
<i>Sonchus arvensis</i>	åkermolke	R, L
<i>Sorbus aucuparia</i>	rönn	R, L
<i>S. intermedia</i>	oxel	R, L
<i>Spergula arvensis</i>	åkerspärgel	R, L
<i>S. vernalis</i>	vårspärgel	R, L
<i>Spergularia marina</i>	saltnarv	R, L
<i>S. rubra</i>	rödnarv	R, L
<i>Stachys palustris</i>	knölsyska	R, L
<i>S. silvatica</i>	stinksyska	L
<i>Stellaria graminea</i>	grässtjärnblomma	R, L
<i>S. holostea</i>	buskstjärnblomma	R, L
<i>S. media</i>	våtarv	R, L
<i>Succisa pratensis</i>	ängsvädd	R, L
<i>Taraxacum vulgare</i>	maskros	R, L
<i>Teesdalia nudicaulis</i>	sandkrassing	R, L
<i>Tetragonolobus maritimus</i>	klöverärt	R, L
<i>Thalictrum flavum</i>	ängsruta	R
<i>Trientalis europaea</i>	skogsstjärna	R, L
<i>Trifolium arvense</i>	harklöver	L
<i>T. campestre</i>	jordklöver	L
<i>T. dubium</i>	trådklöver	R, L

<i>Trifolium medium</i>	skogsklöver	R,L
<i>T. pratense</i>	rödklöver	R,L
<i>T. repens</i>	vitklöver	R,L
<i>Triglochin maritimum</i>	havssälting	R,L
<i>T. palustre</i>	kärresälting	R
<i>Tripleurospermum inodorum</i>	baldersbrå	L
<i>T. maritimum</i>	kustbaldersbrå	R
<i>Tussilago farfara</i>	hästhov	R,L
<i>Typha latifolia</i>	bredkaveldun	L
<i>Urtica dioica</i>	brännässla	R,L
<i>U. urens</i>	etternässla	R
<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbär	R,L
<i>V. uliginosum</i>	odon	R,L
<i>V. vitis-idaea</i>	lingon	R,L
<i>Valeriana officinalis</i>	läkevänderot	R,L
<i>V. sambucifolia</i>	flädervänderot	L
<i>Valerianella locusta</i>	vårklynne	L
<i>Verbascum nigrum</i>	mörkt kungsljus	L
<i>V. thapsus</i>	vanligt kungsljus	L
<i>Veronica agrestis</i>	åkerveronika	L
<i>V. arvensis</i>	fältveronika	R
<i>V. chamaedrys</i>	teveronika	R,L
<i>V. hederifolia</i>	murgrönsveronika	L
<i>V. officinalis</i>	ärenpris	R,L
<i>V. opaca</i>	luddveronika	L
<i>V. scutellata</i>	dyveronika	R
<i>V. serpyllifolia</i>	majveronika	R
<i>Vicia angustifolia</i>	sommarvicker	R,L
<i>V. cracca</i>	kråkvicker	R,L
<i>V. hirsuta</i>	duvvicker	L
<i>V. lathyroides</i>	vårvicker	L
<i>Viola arvensis</i>	åkerviol	L
<i>V. canina</i>	ängsviol, hundviol	R,L
<i>V. palustris</i>	kärrviol	R,L
<i>V. riviniana</i>	skogsviol	R,L
<i>V. tricolor</i>	styvmörsviol	R,L
<i>Viscaria vulgaris</i>	tjärblomster	R,L

FAUNA

Denna del av Blekinge är känd för sitt rika fågelliv, i första hand de s k skärgårdsfåglarna.

Flera vitfågelskolonier finns i området. Skrattmåsar och fiskmåsar är allmänna. Även fisk- och silvertärnorna häckar här. Flera andra fågelarter drar sig till dessa vitfågelskolonier för att häcka i deras skydd. Till dessa hör bl a vigg och skedand, som är de vanligaste änderna. Enstaka par av svärta och under de senaste åren även ejder och grågås häckar här. Rödbena, strandskata, större strandpipare och roskarl hör till de vanligaste vadarna. Under vår- och höstflyttningen är området rastplats för många fågelarter. Såväl änder och vadare som rovfåglar rastar här.

På Hästholmen-Ytterön häckar många småfåglar i buskagen och enebuskmarkerna. Årtsångare och törnsångare är typiska för denna biotop, där även törnskata och hämpling trivs.

Av däggdjuren märks särskilt vildkaninerna, som vissa år uppträder mycket talrikt på Hästholmen och Ytterön. Under de senaste åren har några rådjur tagit sig över till Hästholmen, där rådjur inte förekommit tidigare. De igenväxta betesmarkerna och åkerlyckorna ger tydligen nu tillräckligt skydd och vinterfoder för att djuren skall trivas. Räv förekommer stationärt på Hästholmen.

ÄLDRE HÄVD

Ett av det föreslagna reservatsområdets stora värden ligger i den kulturhistoriska enhet, som bildas av den ålderdomliga bymiljön och det delvis välbevarade odlingslandskapet. För att få en grund för utarbetande av restaurerings- och skötselplaneringar har det varit nödvändigt att göra en återblick i såväl byns som odlingslandskapets tidigare utveckling. Av särskilt värde har det varit att försöka kartlägga markanvändningens utveckling under de senaste århundradena då markernas hävd undergått de största förändringarna.

Markanvändningen före år 1800

De första uppgifterna om Hästholmen och dess brukare, sedan Blekinge blivit svenskt 1658, finner man i 1671 års jordabok. Här bestäms bl a hemmanstal och skatt. Här finns också angivet vilka holmar och skär som hör till de olika hemmanen samt vilka ytterligare förmåner som tillfaller dessa.

Om kronohemmanet Hästholmen står det i 1671 års jordabok bl a följande:

"Per Andersson och Nils Persson på ön Hästholmen hava mulebete på många små omkring liggande öar med stora berg och klippor uppå, däruti Ekeskog till fruktbarhet till 8 svinollon att feta och med surskog beväxt, sammaledes i allmänninga skog med det nyttigaste fördelat med ollonsvin hava att vinstä jämte gott fiskeny i havet som är välbeläget till allehanda fiskefång både till husbehov och salu desslikes ängar av någon för-

del men sumpig och sidlänt vid havet av god gräsväxt både sälting och rörvass uti, där jordmånen består av sand, grus, mull och en del lerbeblandad".

Vid slutet av 1600-talet fanns således endast två brukare på Hästholmen, vilket tyder på att hävden av markerna ännu vid den tiden var förhållandevis extensiv. Förutom jordbruket anges ju också fisket som en viktig del i hushållningen. Öarna och skären nyttjades som betesmark medan Hästholmen ännu var bevuxen med en hel del skog bl a ekskog till åtta ollonsvin. De låglänta ängarna nyttjades för slåtter, medan åkerarealen kan antas ha varit obetydlig.

Redan så tidigt som vid slutet av 1600-talet blev Hästholmen lotsstation, vilket kom att få betydelse för byns framtida utveckling. Till att börja med fanns på ön fyra lotsar.

Hästholmens by, sedd från Lönhamns halvön, med Maren i förgrunden.

År 1702 sålde kronan de flesta öarna i Torhamns skärgård till ståndspersoner i Karlskrona. Lotshemmanet Hästholmen förlorade därigenom de i 1671 års jordabok omnämnda öarna och skären som då ansågs tillhöra hemmanet. Eftersom öarna inte var namngivna blev det omstritt vilka dessa var. Lotsarna själva anger följande, nuvarande namn inom parentes: Yppengiefele (Öppenskär), Hylteskiär (Norra och Södra Hylteskär), Inlängan (Inlängan), Windeskiär (Vingleskär), Torrumsskiär (Torhamnsskär), Espeskiär (Äspeskär), Flaggeskiär (Flakskär).

Denna försäljning medförde många klagoskrivelser från brukarna på Hästholmen, men också från bönderna i kustsocknarna, som an-

såg att öarna utgjorde allmänningar under hela häradet. Frågan löstes genom att samtliga omstridda öar 1735 förklarades tillhöra kronan, samt att brukningsrätten fördelades på flera hemman i Torhamn och angränsande byar. Härvid erhöll Hästholmens hemman Öppenskär, Hylteskären, Torhamnsskär och Äspeskär.

Nästa viktiga dokument vid rekonstruktionen av den äldre markanvändningen utgör de kartor och beskrivningar som upprättades i samband med storskiftet i början av 1800-talet. Skifteskarta över Hästholmens inägomark upprättades år 1800-1801, medan karta över utmarkerna upprättades först 1810-1811. Genom att studera dessa kartor kan man få en relativt god bild av markernas hävd under senare delen av 1700-talet.

Enligt lotsrullan från 1795 fanns på Hästholmen åtta lotsar som brukade var sin $1/8$ av hemmanet. Samma förhållande rådde vid tiden för storskiftet. Visserligen delades markerna endast i 4 fjärdedelar, men för varje $1/4$ av hemmanet fanns två ägare till $1/8$ vardera. Först skiftades inägomarken, bestående av tomt, åker, äng, den samfällda garnhagen samt övrig mer eller mindre stenbunden inägomark. Utmarken förblev gemensam fram till 1811.

Åkerarealen var ännu vid denna tidpunkt relativt blygsam och dominerades av fyra större åkrar, vilka i skiftesbeskrivningen benämns: Norre Stor Åker, Römel Holms Åker. Tomt Åkeren och Vestre Lycke Åkeren. Av dessa åkrar erhöll varje hemmansdel $1/4$ var. Övriga åkrar låg spridda utmed de mer höglänta ytterkanterna av ängsmarken vilken i övrigt dominerade inägomarken. Sedan de fyra största åkrarna skiftats delades resten av inägomarken i fyra delområden som i sin tur skiftades i fyra skiften oberoende av ägoslag.

Sedan utmarken mätts upp och indelats i delområden med mer eller mindre gräsbärande mark taxerad i sex olika klasser, skiftades hela utmarken i fyra lika stora skiften.

Utmarker och inägor var helt åtskilda av gärdesgårdar. Av kartmaterialet framgår däremot inte av vilken typ dessa var, men då virkesbristen ännu inte hade kulminerat i skärgården och eftersom åkeruppodlingen ännu var liten, kan man anta att hägnaderna till större delen utgjordes av trögärdesgårdar (långgärdesgård) eller s k halvmursgärdesgårdar d v s lägre stenmurar med en mindre trä- eller risgärdesgård ovanpå.

Bebyggelsen var koncentrerad inom byns tomtmark och den samfällda garnhagen, där förutom fiskebodar och andra uthusbyggnader också fanns en väderkvarn vilken bl a användes som utsiktsplats för lotsarna.

Den s k första brånen, en av de gamla åkrarna vid den forna inägomarkens utpost mot söder.

1800-talets markanvändning, före laga skifte omkr 1860

Den snabba befolkningsökningen och därmed följande uppodling av åkermark under första hälften av 1800-talet framgår tydligt av laga skifteshandlingarna från 1866-1870. Skifteskartan över Hästholmens ägor upprättades 1867, medan kartan över Ytterön upprättades 1854.

Vid tiden för laga skiftet hade hemmansklyvningen för Hästholmens del gått så långt att hemmanet var delat i inte mindre än 16 brukningsenheter, de största på $1/8$ och de minsta på $3/64$ av hemmanet.

Under de dryga 50 år som förflöt mellan de båda skiftena ökade öns befolkning kraftigt, vilket medförde en radikal förändring av markernas hävd och därmed motsvarande förändring av landskapets utseende.

Den mest iögonfallande förändringen utgjorde den snabba nyodlingen av åkermark, som medförde en flerdubbling av åkerarealen. Huvuddelen av nyodlingen skedde i den gamla utmarken, men även inom den forna inägomarken utökades åkerarealen, delvis på bekostnad av de mer höglänta delarna av ängsmarken. Genom upptagandet av åker- och ängsmark i den gamla utmarken försvann den tidigare skarpa gränsen mellan utmark och inägomark. I stället kom nyodlingarna eller de s k lyckorna att ligga som öar i den omgivande betesmarken. Den gamla ägoslagsindelningen lever dock kvar i det förhållandet att hela den västra delen av Hästholmen av den bofasta befolkningen fortfarande kallas "marken" (=utmarken).

För att skydda odlingarna från betesdjuren måste de givetvis hägnas noga och eftersom man för varje nyupptagen lycka måste bryta stora mängder sten ur den steniga och grusiga jorden var det naturligt att bygga stengärdesgårdar. Troligen har största delen av de stengärdesgårdar som finns på Hästholmen idag kommit till just under de första 50 åren av 1800-talet. En kort period av historien har satt sin prägel på landskapet. Påfallande är att gärdesgårdssystemen inom Hästholmens ägor har en nästan uteslutande funktionell uppbyggnad d v s de anlades endast i syfte att skilja betesdjuren från åker och äng eller som på Öppenskär för att hindra betesdjuren från att simma tillbaka till Hästholmen. På Öppenskär och Äspeskär finns också fångstfällor för betesdjuren utförda av stenmurar. De raklinjiga stengärdesgårdarna i skiftesgränserna som t ex delvis finns på Ytterön saknas på Hästholmen. Att detta hägnadssystem fortfarande finns kvar beror på att Hästholmens by aldrig drabbades av någon utflyttning av gårdarna. Den starka bygemenskapen medförde troligen att betet, även långt efter det att utmarken skiftats 1811 nyttjades samfällt.

Samtliga nyodlingar ingärdades med stenmurar.

Parallellt med uppodlingen av åker blev också nyttjandet av övriga marker hårdare. Behovet av virke och bränsle ökade och medförde ett ökat tryck på de krympande skogsbestånden. Kreatursstammen ökade och därmed betestrycket och behovet av vinterfoder.

Om skären heter det bl a i laga skiftes protokollet:

"Beträffande åter skären äro holmarna Torhamns- och Espeskär belägna så nära intill utmarken och därifrån avskilda av så grunt vatten att kreaturen därifrån ej kunna avhållas vadan

ingen ansåg sig hava någon gagn av att därstädes få sig skift tilldelat utan borde dessa holmar fortfarande gagnas gemensamt. Skäret Öppengafvel är till stor del odlingsbart men har hittills endast begagnats till bete och de övriga skären huvudsakligen till höhöstnad och endast undantagsvis till bete".

Avgörande för odlingslandskapets fortsatta utveckling var det faktum att Hästholmens by genomgick laga skiftet utan att bli föremål för den av skiftet normalt följande utflyttningen. Orsaken och argumentationen kring detta framgår av laga skiftesprotokollet:

"Sedan förestående blivit beslutat tillsades delägarna att rörande skiftesläggningen och därmed förenad utflyttning giva sina tankar till känna, då alla utan undantag enhälligt och enstændigt yrkade att kvarbo å gamla bohlstäderna uppgivande såsom skäl därför att enär mängden av hemmansägarna voro lotsar, samt alla hade sin huvudsakliga näring av sjön, vore det av största vikt för dem alla att bo så nära som möjligt intill båthamnen, helst som någon annan hamn än den nu befintliga icke kunde anläggas till skydd för deras båtar och ekor.

Hästholmakorran med den så betydelsefulla hamnen för fiskare som lotsar.

Hästholmens ägor består nämligen huvudsakligen av kala berg och backar med dessemellan liggande större och mindre sidder, (=kärr, sidvallsäng), spridda överallt utan något sammanhang till så stort innehåll att en delägare även under vanliga förhållanden dit kunde utflytta. Maderna eller den del av ägorerna som vid tider då lågt vatten förekommer sammanbinder den s k.

Holmen med den övriga marken är av beskaffenhet att, fastän givande som äng icke kunna på hundraårens år odlas. Även den därintill gränsande eller i det s k gärdet befintliga åkern är ävenledes ehuru av bördig beskaffenhet såsom sankt liggande lidande av sjövattnet. Den enda säkra åkerjorden som finns på Ön är alltså de s k lyckorna i Utmarken samt åkrarna på den höglänta delen av holmen.

Vad åter gårdstäderna beträffar så finnas för detta ändamålet ingen annan tjänlig plats på Öns ägor än den nu därtill använda av många skäl, varibland det att endast en gärd och för alla väder och vindar säker hamn finns på Ön eller den s k kurran. Ehuru det skulle tyckas att andra stranden vore lika bekväm för boningsplatser och åtkomsten av sjön möter dock den svårigheten att stranden därstädes är så långgrund att icke en båt av minsta slaget därstädes kan landa, än mindre större och lastade ekor, varförutan att å modernna vattnet ofta står så högt att man ej utan fara kan färdas omkring till den rätta båtplatsen, vidare och såsom förut är nämnt äro de flesta av hemmansägarna kronolotsar och måste bo i närheten av väderkvarnen, som är belägen intill gårdarna och varest utkik hålles efter ankommande fartyg vilka önska lots. Alla äro dessutom fiskare vilka utav havet draga sin huvudsakliga näring och anser jordbruket endast såsom bisak".

Beträffande Ytterön blev markanvändningsutvecklingen där något annorlunda än på Hästholmen. Anledningen härtill var ägoförhållandena. Huvuddelen av Ytterön utgjorde utmarksskiftet till större gårdar på fastlandet bl a Gisslevik och Grebbegården. Vid tiden för laga skiftet 1854 fanns inom den södra delen endast två torp. Detta medförde att arealen åker och äng ännu vid mitten av 1800-talet var förhållandevis liten, trots att här fanns minst lika "goda" förutsättningar för odling som på Hästholmen. Däremot är det troligt att betestrycket med sommarbetesdjur var relativt hårt och att markerna nyttjades för olika typer av virkesuttag så länge där fanns någon trädvegetation.

1800-talets markanvändning, efter laga skifte omkr 1860

Under den andra hälften av 1800-talet fortsatte åkeruppodlingen om än i mindre skala än under århundradets första hälft, beroende på att nu endast återstod mindre arealer mark som överhuvudtaget var odlingsbara. Genom att stora delar av den naturliga ängen nu odlades upp och då möjligheterna till lövtäkt torde ha varit små i det nu nästan helt trädlösa landskapet kan man ana sig till svårigheter att få fram vinterfoder till den säkerligen väl tilltagna kreatursstammen.

De höga och välbyggda stengärdesgårdarna inom Hästholmen kan vara ett tecken på att man efter hand utökade kreatursstammen med får och getter, för att förlänga betessäsongen och bättre utnyttja det magra betet. Detta ledde till en ytterligare utarmning av markerna och försvårade ytterligare föryngringen av trädvegetation.

De flesta stengärdesgårdarna på Hästholmen är välgjorda och är fortfarande i gott skick.

Ett viktigt betesområde utgjorde Öppenskär med delvis gott bete på strandängarna. Sommartid transporterades även mjölkkor till Öppenskär. Morgon och kväll fick man ro från byn för att mjölka. Båtkåsar, som fiäns på Öppenskärs nordvästra del, kallas fortfarande "mjölkakåsar". Det oundgängliga betet torde ha varit en av orsaken till att någon uppodling av åker aldrig kom till stånd på Öppenskär.

För Ytterön ter sig utvecklingen under senare delen av 1800-talet annorlunda. Flera torp och gårdar uppfördes och all odlingsbar mark odlas upp på samma sätt som skedde inom Hästholmen ca 50 år tidigare.

Även på Ytterön togs all odlingsbar mark tillvara under 1800-talets senare del.

Det tidiga 1900-talets markanvändning

Ännu fram på 1900-talet fortgick viss begränsad utökning av åkerarealen. Så t ex odlades den yttersta delen av det s k Espekärr på södra Hästholmen upp först mellan 1910 och 1920. Men samtidigt började de allra stenigaste åkerlapparna överges. Vissa delar vid Killevik är idag bevuxna med grov ekskog. I stort består dock det under 1800-talet skapade odlingslandskapet även under första hälften av 1900-talet, med det undantaget att den naturliga ängen efter hand övergår till betesmark eller överges helt (t ex på Hylteskären) Vinterfoderproduktionen överförs i stället till åkermarken i form av vall eller "naturlig" äng på övergivna åkrar.

Först under 1950- och 1960-talen kommer den drastiska vändpunkten med nedläggning av åkermark och upphörande bete. Trädvegetationen breder åter ut sig med björken som pionjär. Igenväxningen har på några platser påskyndats genom planteringar med gran, tall och lärk. På Öppenskar finns även planteringar med ek och svarttall.

NUVARANDE MARKANVÄNDNING

Den nuvarande hävden av markerna inom reservatet är av mycket varierande intensitet inom olika delar av området, till stor del beroende på markägarförhållandena. Flera av de små åkerlyckorna brukas fortfarande, men många har också övergivits.

Storslätt - en av 1800-talets uppodlingar i utmarken som fortfarande brukas.

Tillräcklig betesintensitet finns f n endast på vissa delar av Hästholmen. Det totala djurantalet utgjordes 1974 av ca 15 mjölkkor, 10-15 ungdjur och ca 20 får. Fåren betade sommaren 1974 på Äspeskär, och upprätthöll där en god beteshävd. Övriga

öar och skär betas för närvarande inte.

Stor del av åkermarken har övergivits. Igenväxningar börjar utmed de öppna åkerdikena.

Ängsmarkerna mellan Maren och Hästholmakorran betas dock fortfarande tillfredsställande och vassens utbredning hålls tillbaka genom slåtter. Hårdast är betestrycket på de marker som ligger närmast Hästholmens by, medan den västra delen av Hästholmen liksom Ytterön betas svagt eller inte alls.

PLANERING

SKÖTSELANVISNINGAR

Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård.

Den allmänna målsättningen för naturreservatets skötsel skall vara att i största möjliga omfattning hävda området på sådant sätt att området återfår en karaktär av det tidiga 1900-talets odlingslandskap. Begränsade faktorer härvid är dels att vissa partier sedan lång tid lämnats utan hävd och därmed utsatts för kraftig igenväxning, dels tekniskt - ekonomiska faktorer som praktiskt omöjliggör viss slags hävd, t ex lieslåtter och brukning av de minsta och magraste åkrarna. Ytterligare begränsningar utgör den låsning av markanvändningen som bl a vägar och bebyggelse bidrager till. För att uppfylla målsättningen erfordras förutom viss hävd relativt omfattande restaureringsåtgärder i enlighet med detaljbeskrivning till resp skötselområde. En hävd av området enligt denna målsättning torde även tillgodose det rörliga friluftslivets intressen. Dessutom föreslås enligt dispositionsplanen vissa anläggningar, som underlättar områdets utnyttjande för bad och friluftsliv.

Principer för skötsel samt åtgärder av allmän karaktär.

Åkermark: Åkerbruk skall förekomma i den omfattning som framgår av detaljanvisningar till resp skötselområde. Återuppodling av övergivna arealer skall ske i så stor utsträckning som bedömts vara praktiskt genomförbart. För att återskapa ett levande odlingslandskap har åkrarnas vallperioder begränsats till tre år för de arealer som bedömts ha den största betydelse för återskapandet av det gamla odlingslandskapet samt fem år för övriga arealer. Sämre åkermarker med mindre betydelse för odlingslandskapets helhet föreslås endast bli röjda från träd och buskvegetation för att brukas som öppen slåtter- eller betesmark. De gräsbärande områdena inom åkergårderna har tidigare nyttjats för slåtter. Denna brukningsform bör återupptas inom några typområden, t ex skötselomr 11 och 12. För övrigt bör dessa områden betas under tiden efter skörd.

Större jordfasta stenar i åkrarna bör ej tas bort. Mindre stenar som bryts upp i samband med brukningen av åkrarna skall läggas upp i ordnade upplag.

Dikning inom åkerområden: Större delen av de öppna dräneringsdikena inom åkermarken har lagts igen till täckdiken. Inom flera av de övergivna åkrarna, som föreslås bli uppodlade finns

däremot de öppna dräneringssystemen kvar. Inom vissa typområden t ex skötselomr 24 bör dikena behållas öppna medan de i övrigt, för att underlätta skötseln, kan läggas igen.

De ljusa åkerlyckorna i den forna utmarken utgör ett värdefullt inslag i landskapet.

Betesmark: Bete skall i princip bedrivas inom samtliga områden som inte upptas av åker eller slåttermark och där ej annat anges i detaljanvisningarna. Betet bör ske med nötkreatur eller med får där så anges.

*

Gallring och röjning i betesmarkerna utföres enligt detaljanvisningar. Risbränning skall förekomma i den omfattning som anges i detaljanvisningar.

Hägnader: I största möjliga omfattning skall befintliga stengärdesgårdar utnyttjas som hägnad. Lagning av rasade murar bör därför ges hög prioritet. Låga murar kompletteras med en mindre slan- eller risgärdesgård ovanpå. Hägnaderna inom de öppna ängsområdena utföres som trådstaket med släta trådar, vid behov kompletterad med en taggtråd. I de öppna områdena måste stängslen utformas så smäckra som möjligt för att inte dominera landskapsbilden. Med hänsyn härtill är det även viktigt att inte överdimensionera stolparna och att inte överdriva fällindelningen. Hägnaderna inom övriga betesmarker utföres som slanstaket, antingen med två slanor eller med en överliggande slana kompletterad med slät tråd.

Vid tillverkning och uppsättning av grindar skall i området befintliga grindar av äldre typ tjäna som förebild. Rist över vägar bör endast anläggas i den omfattning som anges på dispositionsplan.

Övrigt: Kemiska bekämpningsmedel får endast användas inom åkerområdena. Gödsling med handelsgödsel får endast förekomma inom åker och betesmark på nedlagd åker.

Samtliga vägrenar inom reservatet bör skötas genom årlig putsning med slåttermaskin eller slaghack.

Detalibeskrivning och detaljåtgärder

Beskrivning och karta har indelats i skötselområden. Varje skötselområde har beskrivits med ledning av fältinventering och studium av äldre markanvändningskartor varjämte angivits målsättning för skötsel samt åtgärder av engångs- och underhållskaraktär. Föreslagna åtgärder inom de gamla åker- och ängsområdena bör ges hög prioritetsgrad. För varje skötselområde har angivits de fastigheter som i nämnvärd omfattning berörs av området. Vidare noteras de anläggningar som föreslås inom vissa skötselområden enligt dispositionsplan. Samtliga anläggningar bör utföras under första året efter reservatsbildningen.

Skötselområde 1

Fastigheter: Hästholmen 1:3, 1:4, 1:10, 1:18, 1:24.

Beskrivning: Betesmark av skiftande karaktär delvis öppen hållmark delvis kraftigt igenväxt med asp, björk och ek, men även med planterad tall och gran. I den östra delen finns ett öppet strandängsområde, tidigare nyttjad som slåttermark, samt ett par mindre kratteksbestånd. Områdets västra halva betas för närvarande. På storskifteskarta 1800-1801 är området redovisat som inägomark.

Fältskiktet domineras av hållmarks- och hedskogsvegetation. Vidare förekommer havsstrandsäng och fukthed samt sparsamt torrängens fårsvingelvariant.

Målsättning: Att restaurera området till en mer öppen betesmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas liksom all i området förekommande gran, asp (ringbarkas) och sly av björk. Även i övrigt utföres en gallring i trädbestånden. I första hand lämnas grupper av ek, oxel och vildapel. Den vindpåverkade tallen vid stranden lämnas orörd. I övrigt gynnas dock eken på tallens bekostnad. Krattekspartierna lämnas orörda. I anslutning till bebyggelsen lämnas trädvegetationen med större slutenhet. Allt ris brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Hela området betas. Återkommande gallringar utföres med syfte som evan. Härvid gynnas i första hand eken medan den planterade tallen på sikt avvecklas.

Skötselområde 2

Fastigheter: Hästholmen 1:18, samfälld mark.

Beskrivning: Åker med inom gårdet befintliga åkerbackar huvudsakligen bevuxna med ek. Åkerområdet är för närvarande bevuxet med gammal gräsvall, som betas. I området finns en gammal brunn, den s k Knektabrunnen. Åkermarken bröts upp under 1800-talets första hälft i form av tre mindre åkerlappar.

Fältskiktet i området mellan åker och omgivande stenmurar domineras av hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara nuvarande åkerområde öppet samt att bevara de gamla ekarna i den västra åkerbacken.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år samt betas under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Anläggningar: Den i området befintliga brunnen bör förses med lämplig anordning för upphämtning av vatten.

Skötselområde 3

Fastighet: Hästholmen 1:18.

Beskrivning: Stenmursingärdad ekhage delvis med undervegetation av slån och kaprifol. Området är på storskifteskarta 1800-1801 redovisat som inägomark.

Fältskiktet inom detta område utgöres av torrängens rödvenvariant samt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara områdets nuvarande karaktär av betad ekhage.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området betas tillsammans med område 4.

Skötselområde 4

Fastigheter: Hästholmen 1:18, samfälld mark.

Beskrivning: Betesmark av skiftande karaktär. Norra delen av området består till större delen av öppen hållmark sparsamt bevuxen med en. I den södra delen finns ett strandängsparti, ett område med gles ek-björkskog samt ett mindre parti med tät krattek som mot strandsidan uppvisar ett vackert exempel av vindpåverkan. Hela området är på storskifteskartan 1800-1801 redovisat som inägomark.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer hedskogsvegetation samt sparsamt med havsstrandäng, hållmarks- och fukthedsvegetation.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av relativt öppen betesmark.

Förstagångsåtgärd: En relativt kraftig gallring utföres i ek-björkbeståndet i områdets södra del i syfte att få fram en mer öppen hagmark med eksolitärer. Kratteksbeståndet lämnas däremot helt orört. Allt uppväxande björksly röjes bort från kanterna av strandängsområdet. Riset brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Hela området betas.

Skötselområde 5

Fastigheter: Hästholmen samfälld mark.

Beskrivning: Samfällt markområde innefattande delar av den gamla garnhagen och hamnen, där fortfarande de gamla båtkåsar finns bevarade. Området har varit av avgörande betydelse för hela byns utveckling. Östra stranden av Hästholmakorran ansågs nämligen vara den enda verkligt lämpliga hamnplatsen på ön, som hade skyddat läge och någorlunda djupt vatten. Detta anfördes bl a som hinder för en utflyttning av byn i samband med laga skiftet, 1867. Områdets norra del består av öppen gräs- och hållmark medan den södra delen är igenväxt med ek och björk. Huvuddelen av området är betespräglad, dock ej delen söder om vägen och vändplatsen.

Fältskiktet domineras av torrängens fårsvingel- och rödvensvarianter samt i södra delen av hedskogsvegetation. Vidare förekommer havsstrandäng och vassar längs Hästholmakorra samt i övrigt smärre arealer hållmarksvegetation.

Målsättning: Att bevara områdets ursprungliga karaktär av gammal båthamn.

Förstagångsåtgärd: I området söder om vägen utföres en relativt kraftig gallring i syfte att få fram en öppnare beteshage. De äldre ekarna gynnas vid gallringen. Det parti där toalettbyggnaden placeras lämnas däremot orört. Riset brännes ute på vändplatsen eller på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Hela området betas, med undantag av delen söder om vägen som betesfredas under tiden 1/6 - 1/9.

Anläggningar: I områdets södra del föreslås följande anläggningar: parkeringsplats, toalett, sopsäckshållare och en mindre informationstavla. Se vidare under rubr. Friluftsanordningar.

Skötselområde 6

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:3, 1:4, 1:6, 1:19, 1:20, 1:21, 1:23, 1:24, 1:8, 1:10, 1:12, 1:13, 1:16, 1:18, 1:46, 1:74, 1:80. Ytterön, samfälld mark.

Beskrivning: Låglänt strandängsområde, tidigare brukat som slåttermark, numera främst som betesmark. I områdets norra del ingår en mindre moränbacke bevuxen med ek. Hela området är på storskifteskarta 1800-1801 redovisat som inägomark i form av äng.

De låglänta strandängarna vid Hästholmens by - fortsatt betesdrift (skötselområde 6)

Fältskiktet domineras av sank havsstrandäng samt ut mot Maren och Hästhalmakorra av vassar. I norra delen mindre areal hedskogs- och fukthedsvegetation.

Målsättning: Att bevara området som öppen ängsmark.

Förstagångsåtgärd: Huvuddelen av björken i den norra delen röjes bort, medan ekbeståndet gallras i syfte att få fram solitärträd. Riset brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Området brukas som betes- eller slåttermark.

Skötselområde 7

Fastigheter: Hästholmen 1:8, 1:12, 1:18, 1:19, 1:20, 1:21, 1:80

Beskrivning: Brukad åker med angränsande åkerbackar. Huvuddelen av området består av en av de äldsta åkrarna på Hästholmen, på storskifteskartan 1800-1801 benämnd "Vestre Lycke Åker". Åkern delades vid storskiftet i fyra skiften.

Utanför åkern domineras fältskiktet av torrängens rödvenvariant samt mindre areal hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: Nu övergivna, tidigare brukade delar av åkern röjes helt fria från träd- och buskvegetation för att återskapa något av det gamla odlingslandskapet. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk, med en längsta vallperiod av 3 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenvägar och åkerrenar.

Skötselområde 8

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:6, 1:7, 1:8, 1:16, 1:18, 1:25, 1:74, 1:80.

Beskrivning: Åker delvis brukad, delvis bevuxen med gammal gräsvall. Utmed stengärdesgården i områdets sydöstra del löper en smal åkerbacke bevuxen med ek, björk och rönn. Huvuddelen av området odlades upp under första hälften av 1800-talet, den nu gräsbevuxna delen odlades upp först efter 1867. På storskifteskartan 1800-1801 finns endast två små åkerlappar redovisade i området.

Utanför åkern förekommer hällmarks- och hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk, samt att odla upp den nu gräsbevuxna åkerdelen.

Förstagångsåtgärd: En första gallring utföres i åkerbacken i syfte att få fram grupper av solitärträd. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 3 år. Mekanisk slybekämpning utmed åkerrenarna.

Skötselområde 9

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:12.

Beskrivning: Hagmark bevuxen med björk, ek och en samt en del tall i den norra delen. På grund av upphört bete är området delvis under igenväxning med sly av asp och björk. Delar av området har tidigare utnyttjats till slätter.

Fältskiktet domineras av hällmarks- och hedskogsvegetation. Vidare förekommer sparsamt fuktighetsvegetation samt vassar i strandzonen.

Målsättning: Att bevara området som en relativt öppen betesmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas. Uppväxande lövsly röjes bort. Riset brännes på upphöjd plåt eller ute på åkern inom område nr 7.

Underhållsåtgärd: Området brukas som betes- eller slättermark. Fortsatt gallring bland den yngre oken samt i björkbestånden. De gamla ekarna lämnas.

Skötselområde 10

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:7, 1:8, 1:19, 1:74, 1:80, samfällad mark.

Beskrivning: Hällmarksområde glest bevuxet med björk, enstaka ek, samt en del mindre bestånd av asp. Buskskiktet domineras av en. I området finns en del hällkar med kärrvegetation. Hela området betas för närvarande. På storskifteskarta 1810-1811 redovisas området som utmark, med undantag för en mindre åker i områdets nordvästra del, som idag utgöres av en äldre grusgrop. Detta område har på laga skifteskartan 1867 övergått till ängsmark.

Fältskiktet domineras av hällmarksvegetation. Insprängt i denna vegetation förekommer dungar av björk med hedskogsvegetation. Sparsam förekomst av fukthedsvegetation och fattigkärr samt torrängens rödven- och fårsvingelvarianter. Längs havet förekommer begränsade partier av havsstrandäng.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av relativt öppen betesmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas, liksom all i området befintlig gran.

Underhållsåtgärd: Området betas. Den kring parkeringsplatsen fränhågnade fällan betesfredas under tiden 1/6 - 1/9. Återkommande gallringar utföres huvudsakligen i björk- och aspbestånden, medan eken gynnas. Risbränning utföres endast i de mest besökta delarna av området.

Anläggningar: I anslutning till grusgropen i områdets nordvästra del föreslås följande anläggningar: parkeringsplats, toalett (placeras en bit upp i björkskogen), sopsäckhållare, en mindre informationstavla samt en färst på vägen mot Killeviken. I samband med anläggandet av parkeringsplatsen bör grusgropens slänter jämnas av med grus eller moränmaterial, täckas med ett tunt matjordslager samt besås med vildgräsfrö.

Skötselområde 11

Fastighet: Hästholmen 1:74.

Beskrivning: Brukad åker med en inom gårdet befintlig åkerbacke, bevuxen med äldre ek samt slyvegetation. Större delen (västra delen) av området var redan år 1800 upptaget som åker medan resterande delar nyttjades som äng. Åkerområdet vidgades därefter i etapper fram till omkring år 1920.

Fältskiktet i östra delen domineras av hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk samt att bevara de gamla ekarna i åkerbacken.

Förstagångsåtgärd: En första röjning utföres i åkerbacken, varvid i första hand eken gynnas. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 3 år. Återkommande gallring i åkerbacken med syfte att få fram vackra solitärekar. Mekanisk slybekämpning utmed åkerkanter och stenmurar. Åkerbacken sköts genom årlig slåtter.

Skötselområde 12

Fastighet: Hästholmen 1:74.

Beskrivning: Brukad åker med inom gårdet befintliga åkerbackar bevuxna med ek, tall och björk. Området utgjorde vid tidpunkten för storskiftet 1800-1801 den yttersta utposten av inägomarken, med en mindre åkerlapp i den sydvästra kanten, omgiven av ett stycke ängsmark. Ängen övergavs under första hälften av 1800-talet medan åkern fördes samman med söder om liggande nyodlingar.

Fältskiktet i åkerkanten domineras av torrängens rödvenvariant. Mindre areal hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: All i området förekommande tall avverkas. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk, med en längsta vallperiod av 3 år, inom nuvarande åkerområdet. Åkerbackarna sköts genom fortsatt gallring varvid i första hand eken gynnas. Mekanisk slybekämpning utmed åkerkanter och stenmurar. Åkerbackarna och den övergivna åkerdelen sköts genom årlig slätter.

Skötselområde 13

Fastigheter: Hästholmen 1:6, 1:7, 1:8, 1:19, 1:20, 1:21, 1:22, 1:23, 1:74, 1:80.

Beskrivning: Stenmursingärdat område med sedan länge övergivna åkrar. Områdets norra hälft är uppodlad under första delen av 1800-talet, resten under 1800-talets andra hälft, den sydligaste delen så sent som 1910-1920. Området är kraftigt igenväxt med i huvudsak björk men också asp och al. I buskskiktet förekommer björnbär, slån, nypon, sälk och en.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant med inslag av fuktheds- och hedskogsvegetation. Sparsam förekomst av hällmarksvegetation.

Målsättning: Att på sikt återskapa det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Restaureringen indelas i tre etapper med cirka 5 års-intervall.

- etapp 1 - en första röjning utföres i form av en hagmarks-röjning, på så sätt att befintliga öppnare partier vidgas, samt de tätaste trädbestånden gallras, björnbärsriset röjes bort från alla öppna ytor, risbränning.
- etapp 2 - de gamla åkerområdena röjes helt fria från träd- och buskvegetation, i åkerbackarna lämnas i första hand en, slån och nypon, risbränning.
- etapp 3 - dikesrensning samt uppodling av de gamla åkrarna.

Underhållsåtgärd: Efter etapperna 1 och 2 betas området, samt röjes kontinuerligt från uppväxande sly. Efter etapp 3 brukas huvuddelen av området som åker med en längsta vallperiod av 5 år, eller nyttjas som naturlig slåttermark. Även fortsättningsvis bör området betas under de perioder detta kan ske med hänsyn till åker- och ängsbruk.

Skötselområde 14

Fastigheter: Hästholmen 1:6, 1:7, 1:8, 1:19, 1:21, 1:22, 1:23, 1:46, 1:74, 1:80.

Beskrivning: Relativt öppet hållmarksområde bevuxet med i huvudsak en och björk. I området finns en del hållkar med kärrvegetation. Området tillhör den gamla utmarken. På laga skifteskarta 1867 har dock angivits ett mindre ängsområde i områdets mitt, troligen det här belägna kärret.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Insprängt i denna förekommer hedskogsvegetation samt fukthedsvegetation och fattigkärr. Vidare förekommer mindre områden havsstrandäng.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av relativt öppen betesmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas, liksom all i området befintlig gran.

Underhållsåtgärd: Området betas. Återkommande gallringar utföres i björkbestånden, medan eken gynnas. I anslutning till bebyggelsen lämnas vegetationen mer orörd. Risbränning utföres endast i de mest besökta delarna av området.

Skötselområde 15

Fastigheter: Hästholmen 1:23, 1:80. *

Beskrivning: Stenmursingärdat område till större delen bevuxet med björkskog. Huvuddelen av området bröts under slutet av 1800-talet upp till åker, som nu sedan länge är övergiven.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer hedskogsvegetation.

Målsättning: Att på sikt återskapa det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: De delar som tidigare brukats som åker röjes helt fria från träd- och buskvegetation, övriga delar gallras till karaktär av öppen björkhage. Riset brännes inom det gamla åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Området betas eller brukas som slåttermark. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov. Området bör på sikt odlas upp till åker.

Skötselområde 16

Fastigheter: Hästholmen 1:6, 1:7.

Beskrivning: Övergivna åkrar, delvis igenväxta med björk, lövsly och björnbär. Södra delen av området anges på g.ek. kartan som åker, men även den norra delen har troligen tidvis nyttjats som åker.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Sparsam förekomst av hedskogsvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla kulturlandskapet.

Förstagångsåtgärd: All träd- och buskvegetation röjes bort från de gamla åkerområdena. I anslutning till stenvallen i områdets mitt lämnas dock såväl träd- som buskvegetation orörd. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området betas eller brukas som åker (den södra delen). Mekanisk slybekämpning utföres vid behov.

Skötselområde 17

Fastigheter: Hästholmen 1:46, 1:74.

Beskrivning: Hällmarksområde bevuxet med ett glest enbestånd, samt enstaka grupper av björk. Utefter den södra stranden finns en smal remsa med betad strandäng. Ett parti i områdets västra kant har tidigare nyttjats som slåttermark.

Fältskiktet domineras av hällmarksvegetation. Vidare förekommer hedskogsvegetation samt havsstrandäng. Sparsamt förekommer fukt-hedsvegetation.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av öppen hällmark med spridda grupper av björk.

Förstagångsåtgärd: Döda träd och buskar röjes bort.

Underhållsåtgärd: Området betas. Återkommande gallringar utföres i björkbestånden med syfte att hålla den västra delen så öppen som möjligt. Mot bebyggelsen lämnas vegetationen mer orörd. Riset brännes på upphöjd plåt.

Anläggningar: En mindre informationstavla uppsättes vid bryggan.

Skötselområde 18

Fastigheter: Hästholmen 1:46, 1:74.

Beskrivning: Delområdet söder om vägen består av gammal åkermark, delvis igenväxt med björksly, nypon, slån och björnbär. Utefter diket i delområdets mitt växer en ridå av björk, sälk och slån. Områdesdelen norr om vägen består av gamla åkermarker i olika igenväxningsstadier med helt öppen betesmark, tät björk-

sly samt gles björkskog. Hela skötselområdet nyttjas för närvarande som betesmark. Större delen av området odlades upp till åker under första hälften av 1800-talet, den sydligaste delen under andra hälften av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Sparsamt förekommer hedskogsvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet med utsikt över Killeviken.

Förstagångsåtgärd: De gamla åkerområdena röjes helt fria från träd- och buskvegetation, även utefter dräneringsdikena. Utefter stenvallen söder om vägen lämnas buskage av slån, nypon och björnbär, samt enstaka björkar. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Den björkskogsbevuxna områdesdelen brukas efter röjningen som naturlig slåttermark, tills trädrötterna förmultnat så långt att åkerbruk blir möjligt. Hela skötselområdet brukas därefter som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slyröjning utmed stenvallar och åkerkanter.

Skötselområde 19

Fastighet: Hästholmen 1:74

Beskrivning: Betat strandområde, med täta buskage av slån, hagtorn, nypon och björnbär. I den norra delen grupper av ek, björk och al. Området tillhör den gamla utmarken.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer havsstrandäng samt sparsam förekomst av hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara en öppen vistelsezon utmed stranden.

Förstagångsåtgärd: Uppstädning av skrot i områdets norra del. Huvuddelen av björken röjes bort. Riset brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 20

Fastigheter: Hästholmen 1:46, 1:74.

Beskrivning: Stenmursingärdat område bevuxet med ekskog. Under första hälften av 1800-talet odlades delar av området upp till åker, medan mellanliggande partier nyttjades som äng. Åkermarken är nu sedan länge övergiven.

Fältskiktet domineras helt av hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara ekskogen samt på sikt låta denna övergå i naturskog.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området betesfredas samt lämnas även i övrigt helt orört.

Skötselområde 21

Fastighet: Hästholmen 1:74.

Beskrivning: Brukad åker med inom gårdet befintliga åkerbackar vilka till större delen är bevuxna med ek. Området redovisas på storskifteskartan 1810-1811 som utmark men bröts upp till åker under första hälften av 1800-talet, varefter den västligaste delen åter övergivits.

Fältskiktet domineras utanför åkern av hedskogsvegetation. Vidare förekommer torrängens rödvenvariant samt sparsamt dess lentåtelvariant.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk samt att i åkerbackarna bevara vackra solitärträd av ek.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas. All björk röjes bort i områdets västra del. Uppväxande ek röjes bort inom de äldre ekarnas kronradier, i övriga delar utföres en gallring bland den yngre eken. Torra enbuskar röjes bort samt brännes tillsammans med övrigt ris ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 3 år. Återkommande försiktiga gallringar bland den yngre eken i syfte att få fram solitärträd. Mekanisk slybekämpning utefter åkerkanterna.

Skötselområde 22

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:16, 1:25, 1:46, 1:74.

Beskrivning: Brukad åker med inom gårdet befintliga åkerbackar, huvudsakligen bevuxna med ek. På storskifteskarta 1800-1801 redovisas huvuddelen av området som ängsmark med några mindre åkerlappar inom de högre belägna delarna i områdets ytterkanter. Vid laga skiftet 1867 var hela området uppodlat så när som på en mindre del i det östra hörnet som tillhörde den österut belägna ängen.

Utanför åkern domineras fältskiktet av torrängens rödvenvariant. Sparsamt förekommer torrängens lentåtelvariant samt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk samt att få fram vackra solitärträd av ek inom åkerbackarna.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas. De tätaste ekgrupperna gallras försiktigt. I den södra åkerbacken röjes huvuddelen av björken bort. Riset brännes ute på åkerområdet.

Inom den forna ängsmarken finns nu de bästa åkrarna. De vackra solitärrekarna bör givetvis bevaras. (skötselområde 22)

Underhållsätgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 3 år. Mekanisk slybekämpning utmed åkerrenar och stenmurar. Fortsatt försiktig gallring i åkerbackarna i syfte att ge de större ekarna utvecklingsmöjligheter.

Skötselområde 23

Fastighet: Hästholmen 1:18

Beskrivning: Brukad åker med angränsande åkerbacke bevuxen med ek. Vid storskiftet 1800-1801 fanns i områdets norra del två mindre åkrar, medan den västligaste delen upptogs av äng. Vid tiden för laga skifte 1867 hade åkerarealen ytterligare minskat till tre mycket små åkerlappar, medan resten av området utgjordes av ängsmark.

Fältskiktet utanför åkern domineras av hedskogsvegetation. Sparsamt förekommer torrängens rödvenvariant.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk, samt att bevara de gamla ekarna i åkerbacken.

Förstagångsätgärd: En första gallring utföres i åkerbacken i syfte att ge de större ekarna bättre utvecklingsmöjligheter. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsätgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 3 år. Återkommande försiktiga gallringar bland eken med syfte som ovan.

Skötselområde 24

Fastighet: Hästholmen 1:12.

Beskrivning: Övergiven åker, med inom gårdet befintliga åkerbackar. Åkerområdet är delvis igenväxt med björksly, i första hand utmed de öppna dräneringsdiken. Området odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens lentåtelvariant. Förekomst av rödvenvariant samt sparsam förekomst av hedskogsvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet, samt att bevara ett exempel på öppet dräneringssystem.

Förstagångsåtgärd: Hela det gamla åkerområdet röjes helt fritt från träd- och buskvegetation, även utmed diken och åkerrenar. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området betas under en första 5-10 årsperiod med årlig putsning med slåttermaskin eller slaghack. Därefter odlas området upp och brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed diken och stenmurar. Området betas även fortsättningsvis under de perioder som åkerbruket medger detta.

Skötselområde 25

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:4, 1:12, 1:13, 1:18, 1:74.

Beskrivning: Hällmarksområde huvudsakligen bevuxet med björk samt en del ek. Dessutom förekommer enstaka tall och gran samt utmed stranden en del al. Buskskiktet domineras av en. I områdets södra del finns en yngre granplantering. Området är för närvarande endast svagt betat. Hela området tillhör de gamla utmarkerna.

Fältskiktet domineras av hedskogsvegetation med inslag av hällmarksvegetation. Vidare förekommer havsstrandäng samt torrängens rödvenvariant. Sparsamt förekommer fårsvingelvarianten, fukthedsvegetation och fattigkärr.

Målsättning: Att återskapa en något öppnare betesmark.

Förstagångsåtgärd: All i området befintlig gran, såväl äldre som yngre bör avverkas inom en tioårsperiod.

Underhållsåtgärd: Området betas samt ges efterhand genom återkommande gallringar en något öppnare karaktär. Risbränning utföres endast i de mest besökta delarna av området, främst i den norra delen.

Anläggningar: I områdets norra del föreslås följande anläggningar: parkeringsplats, sopsäckhållare, mindre informationstavla, förbudsskylt för motorfordonstrafik samt vid den södra infarten en färast. Se vidare under rubr. Friluftsanordningar.

Skötselområde 26

Fastighet: Hästholmen 1:2.

Beskrivning: Övergiven åker med inom gårdet befintliga åkerbackar. Åkerområdet är delvis igenväxt med björk och en del planterad lärk. Området odlades upp under första hälften av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens lentätelvariant, men har även markant inslag av rödvenvarianten.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Det gamla åkerområdet röjes helt fritt från träd- och buskvegetation. I åkerbackarna röjes döda träd och buskar bort, samt utföres en första försiktig gallring i trädbestånden varvid gynnas i första hand ronn, ek och päronsträd. Riset brännes ute på det gamla åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Området brukas under en första 5-10 årsperiod som naturlig slåttermark eller betesmark. Härefter odlas området upp och brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurar och åkerrenar. Området betas även fortsättningsvis under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 27

Fastighet: Hästholmen 1:18

Beskrivning: Brukad åker med inom gårdet befintliga åkerbackar. Området odlades upp under första hälften av 1800-talet.

Utanför åkern har fältskiktet varierande sammansättning. Vidare förekommer torrängens rödven- och fårsvingelvariant samt hållmarks- och hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk samt genom att ej använda kemiska bekämpningsmedel söka återskapa ett område med det gamla åkerbrukets ogräsflora.

Förstagångsåtgärd: All björk röjes bort inom den västra åkerbacken. Slånbuskagen i den östra åkerbacken föryngras genom nedskärning. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år. Kemiska bekämpningsmedel får ej användas i området. Hela området betas under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 28

Fastigheter: Hästholmen 1:4, 1:18.

Beskrivning: Betesmark delvis bevuxen med björk, ek och al,

delvis bestående av i det närmaste helt kala hållmarksavsnitt. I den sydöstra delen finns en yngre granplantering. Området tillhör den gamla utmarken.

Inom skötselområdet domineras ungefär lika stora arealer av hållmarks- och hedskogsvegetation. Sparsamt förekommer fukt-hed.

Målsättning: Att bevara området som en betesmark med varierande slutenhet.

Förstagångsåtgärd: Den i området befintliga granplanteringen röjes bort, liksom all äldre gran.

Underhållsåtgärd: Området betas. Återkommande gallringar utföres i björkbestånden med syfte som ovan. Riset brännes på upphöjd plåt.

Skötselområde 29

Fastighet: Hästholmen 1:18.

*

Beskrivning: Brukad åker med inom gårdet befintliga åkerbackar. Området odlades upp under första hälften av 1800-talet. De gräsbärande delarna av åkerbackarna har tidigare brukats som äng.

Samtliga åkerlyckor i utmarken skall bevaras öppna, helst genom fortsatt åkerbruk. (Skötselområde 29)

Utanför åkern förekommer i fältskiktet hållmarks- och hedskogs-

vegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas. Den södra åkerbacken lämnas helt orörd och får fortsättningsvis utvecklas fritt. Inom den norra åkerbacken utföres en första gallring i avsikt att skapa en mer öppen hagmarkskaraktär där i första hand ek och rönn gynnas på bekostnad av björken. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed åkerrenar och stenmurar. Området betas under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 30

Fastighet: Hästholmen 1:18.

Beskrivning: Brukad åker med inom gårdet befintliga åkerbackar. Området odlades upp under första hälften av 1800-talet. Den västra åkerbacken nyttjades vid den tiden som äng.

Utanför åkern förekommer sparsamt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: Huvuddelen av trädvegetationen röjes bort från åkerrenarna. Stenmuren i områdets nordöstra del röjes helt fri från slån. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed åkerrenar och stenmurar. Området betas under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

*

Skötselområde 31.

Fastighet: Hästholmen 1:13.

Beskrivning: Stenmursingärdat område innefattande ett öppet åkerområde för närvarande bevuxet med gammal gräsvall, en sedan länge övergiven och kraftigt igenväxt åkerbit samt en del åkerbackar. Området odlades upp under första hälften av 1800-talet, då även området norr om diket brukades som åker och förband området med åkern inom område nr 30.

Utanför åkern förekommer torrängens rödvenvariant, hållmarks- och hedskogsvegetation. Sparsamt förekommer lentåtelvarianten.

Målsättning: Att bevara nuvarande åkerområde öppet samt att på sikt öppna även den igenväxta åkerdelen.

Förstagångsåtgärd: Den gamla åkerdelen röjes helt fri från

träd- och buskvegetation. Döda träd avverkas inom åkerbackarna. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Nuvarande åkerområde brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Den övergivna åkerdelen brukas under en första period av 5-10 år som naturlig slåttermark för att därefter odlas upp och brukas tillsammans med angränsande åkerområden inom område nr 30 och 31. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurar och åkerrenar. Hela området betas under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 32

Fastigheter: Hästholmen 1:3, 1:4, 1:12, 1:13.

Beskrivning: Ett till större delen öppet hällmarksområde, i den södra delen igenväxt till björkskog med undervegetation av en, slån, hagtorn och björnbär. Området är för närvarande endast svagt betat. Hela området tillhör den gamla utmarken.

Fältskiktet domineras av hällmarksvegetation. Vidare förekommer torrängens rödvenvariant samt hedskogsvegetation. Sparsamt förekommer havsstrandäng.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av öppen hällmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd och buskar röjes bort samt brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Området betas. Återkommande gallringar utföres bland björken i områdets södra del.

Skötselområde 33

Fastigheter: Hästholmen 1:4, 1:12.

Beskrivning: Övergiven åker under begynnande igenväxning med björksly. Områdets östra hälft odlades upp under 1800-talets första del, medan den västra delen vid den tiden nyttjades som äng. Under slutet av 1800-talet bröts emellertid även denna del upp till åker.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Åkerområdet röjes helt fritt från sly. Huvuddelen av trädvegetationen utmed stenmurarna avverkas, endast enstaka solitärträd av ek lämnas. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Området brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurar och åkerrenar.

Skötselområde 34Fastighet: Hästholmen 1:16Beskrivning: Delar av området är på laga skifteskarta 1867 be-tecknat som åker och resten som äng. Senare övergavs åkern och hela området nyttjades fram på 1900-talet som äng. Hela området är för närvarande igenväxt med ek samt en del tall.

Fältskiktet domineras av hedskogsvegetation.

Målsättning: Att låta området utvecklas fritt.Förstagångsåtgärd: --Underhållsåtgärd: Området betesfredas samt lämnas utan vidare åtgärd.Skötselområde 35Fastighet: Hästholmen 1:16.Beskrivning: Strandområde i anslutning till Buddeviken. Viken har grusbotten och nyttjas som badplats. Områdets centrala del är bevuxet med en delvis betespräglad strandängsvegetation som på grund av att jorden är grusig bör vara relativt slitagetå-lig. Den västra delen utgöres av klippstrand. I området finns en äldre grusgrop som under perioder med högt grundvatten är vattenfylld.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Sparsamt förekommer havsstrandäng.

Målsättning: Att skapa en öppen vistelsevänlig yta intill stran-den. *Förstagångsåtgärd: Allt lövsly i området röjes bort. Den gamla grustakten återfylls med grusmaterial till ursprunglig mark-nivå, samt avjämnas med ett tunt lager sand i vilket inblandas tång från stranden för att ge viss humushalt och underlätta etableringen av ny vegetation.Underhållsåtgärd: Området betas, dock ej under tiden 1/6 - 1/9. Stranden rensas årligen från ilandfluten tång.Anläggningar: I områdets sydöstra del föreslås följande anlägg-ningar: parkeringsplats, toalett, sopsäckhållare, mindre infor-mationstavla, förbudsskylt mot fordonstrafik samt en färäst. Se vidare under rubr. Friluftsanordningar.Skötselområde 36Fastighet: Hästholmen 1:16.Beskrivning: Övergiven åker delvis kraftigt igenväxt med i första hand björksly samt al utmed dräneringsdiket. Större de-len av området odlades upp till åker under första hälften av 1800-talet, medan vissa delar vid den tiden nyttjades som äng.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer lentåtelvarianten samt sparsam hedskogsvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: All träd- och buskvegetation röjes bort från det gamla åkerområdet och utmed dräneringsdiket. Utmed stenmurarna lämnas dock enstaka solitärträd. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området brukas under en första 5-10 årsperiod som naturlig betes- eller slåttermark för att därefter odlas upp och brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed diken, åkerrenar och stenmurar. Området betas även fortsättningsvis under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 37

Fastigheter: Hästholmen 1:3, 1:16.

Beskrivning: Områdets södra och östra delar är på laga skifteskarta 1867 redovisade som åker, medan resterande delar utgöres av äng. Hela området är nu kraftigt igenväxt med ek, björk och al.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer hedskogsvegetation.

Målsättning: Att på sikt återskapa det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: All träd- och buskvegetation röjes bort från det gamla åkerområdet, liksom utmed diket. En första gallring utföres inom den gamla ängsmarken i syfte att få fram solitärträd av i första hand ek. Riset brännes inom område nr 36.

Underhållsåtgärd: Det gamla åkerområdet brukas efter uppröjningen som naturlig slåttermark, för att på sikt odlas upp.

Skötselområde 38

Fastigheter: Hästholmen 1:3, 1:4

Beskrivning: Inom åkergårde befintligt hållmarksområde till större delen endast bevuxet med enstaka en samt utmed åkerkanten en del ek. Området tillhör den gamla utmarken.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Sparsamt förekommer torrängens rödvenvariant samt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara området som öppen hållmark med eksolitärer utmed åkerkanten.

Förstagångsåtgärd: En försiktig gallring utföres bland eken i syfte att friställa de vackraste träden. Riset brännes ute på åkerområdet inom område nr 36.

Underhållsåtgärd: Området betas tillsammans med övriga områden inom åkergärdet, fränsett område 34.

Skötselområde 39

Fastigheter: Hästholmen 1:3, 1:4.

Beskrivning: Området innefattar dels ett övergivet åkerområde igenväxt med björk, dels en mindre åkerbacke i den norra delen, bevuxen med ek underväxt av bl a kaprifol. Området odlades upp till åker under första hälften av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer hedskogsvegetation.

Målsättning: Området tillåtes övergå i lövskog.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området sköts genom återkommande gallringar i syfte att dels hålla björkskogen så gles som möjligt utan att lövuppslaget blir för kraftigt, dels att hålla ekarnas kronor fria från konkurrens. Området betas tillsammans med övriga områden inom åkergärdet.

Skötselområde 40

Fastigheter: Hästholmen 1:3, 1:4, 1:10, 1:12, 1:16, 1:24, 1:25

Beskrivning: Hällmarksområde bevuxet med en och björk av varierande slutenhet samt en del ek. Utmed stranden finns grupper av al. I områdets västra och sydvästra delar är björken mer sluten och ställvis ängsartad samt något mer betespräglad. I området finns en del hällkar med kärrvegetation. Området tillhör den gamla utmarken.

Fältskiktet domineras av hällmarksvegetation, dock med markant inslag av hedskogsvegetation. Vidare förekomst av torrängens rödvenvariant samt fukthet och fattigkärr.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av betat hällmarksområde med trädbestånd av varierande slutenhet.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas, liksom all i området förekommande gran. Vägrenarna i områdets sydvästra del röjes fria från björksly.

Underhållsåtgärd: Området betas. Återkommande gallringar utföres i björkbestånden, härvid bör eftersträvas att de högre belägna områdena hålles så öppna som möjligt medan slutenheten tillåts bli större i de lägre partierna. I anslutning till bebyggelsen lämnas vegetationen orörd. Risbränning utföres endast inom de mest besökta delarna av området samt i anslutning till områdena 41 och 42.

Skötselområde 41

Fastighet: Hästholmen 1:16.

Beskrivning: Övergiven åkerlycka, med inom gårdet befintliga åkerbackar, huvudsakligen bestående av hållmark. Åkerområdet är delvis igenväxt med björksly. Större delen av området odlades upp till åker under första hälften av 1800-talet, medan den norra spetsen vid den tiden nyttjades som äng.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer hållmarks- och hedskogsvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: All träd- och buskvegetation röjes bort från det gamla åkerområdet samt utmed dräneringsdiket. Utmed stenmurarna lämnas endast enstaka vackra solitärträd av i första hand ek. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området brukas under en första 5-10 årsperiod antingen som naturlig slåttermark eller som betesmark, kompletterad med årlig putsning med slåttermaskin eller slaghack. Därefter odlas området upp och brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed diken, stenmurar och åkerrenar. Området betas även herefter under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 42

Fastighet: Hästholmen 1:24

Beskrivning: Övergiven åkerlycka, med inom gårdet befintliga åkerbackar, huvudsakligen bestående av hållmark. Åkerområdet är delvis igenväxt med björksly. Större delen av området odlades upp till åker under första hälften av 1800-talet, medan en smal remsa utmed den norra stenvallen vid den tiden nyttjades som äng.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer lentåtelvarianten och hållmarksvegetation samt sparsam hedskogsvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: All träd- och buskvegetation röjes bort från det gamla åkerområdet samt utmed dräneringsdiket. Utmed stenmurarna lämnas endast enstaka vackra solitärträd av i första hand ek. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området brukas under en första 5-10 års period antingen som naturlig slåttermark eller som betesmark, kompletterad med årlig putsning med slåttermaskin eller slaghack. Därefter odlas området upp och brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed diken, stenmurar och åkerrenar. Området betas även fortsättningsvis under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 43

Fastigheter: Hästholmen 1:16, 1:18, 1:46, 1:74.

Beskrivning: Området tillhör den gamla inägomarken och är på storskifteskarta 1800-1801 redovisat som ängsmark med två mindre åkrar i den norra delen. Den sist uppodlade delen är området i söder mellan vägen och stenvallen. Hela området är för närvarande bevuxet med gammal gräsvall.

Fältskiktet visar hög grad av kulturpåverkan och kan karaktäriseras som vall.

Målsättning: Att bevara det gamla kulturlandskapet.

Förstagångsåtgärd: Döda träd och buskar röjes bort i åkerbacken. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Huvuddelen av det gamla åkerområdet brukas som åker med en längsta vallperiod av 3 år, medan den södra delen mellan vägen och stenvallen nyttjas som naturlig slåttermark.

Skötselområde 44

Fastighet: Hästholmen 1:74

Beskrivning: Området tillhör den gamla inägomarken och är på storskifteskarta 1800-1801 redovisat som ängsmark med ett par smala åkerlappar utmed den norra kanten. Åkermarken utökas här efter successivt för att omkring 1920 omfatta hela området.

Fältskiktet visar hög grad av kulturpåverkan och kan karaktäriseras som vall.

Målsättning: Att bevara det gamla kulturlandskapet.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området brukas som åker med en längsta vallperiod av 3 år.

Skötselområde 45

Fastigheter: Hästholmen 1:6, 1:7, 1:10, 1:12, 1:13, 1:24, 1:25, 1:74.

Beskrivning: Huvuddelen av området består av slåtter- och betespräglad fuktäng av samma karaktär som område nr 6. Den norra delen som till skillnad från resten av området tillhörde den gamla utmarken, har under 1800-talet successivt odlats upp till åker. Denna del av området är sedan länge övergiven och igenväxt med ek, björk och al, medan den gamla ängsmarken bevarats i det närmaste helt öppen.

Fältskiktet domineras av sank havsstrandäng. Vidare förekommer fukthedsvegetation, speciellt i norra delen.

Målsättning: Att hålla hela området öppet för att möjliggöra ett framtida studium av det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Hela området röjes helt fritt från träd- och buskvegetation. Utmed stenmurarna lämnas dock vackra solitärträd av ek och al. Allt sly utmed vägkanten röjes bort.

Underhållsåtgärd: Hela området brukas som alternativt slåtter- eller betesmark vid behov kompletterad med mekanisk slybekämpning i den norra delen.

Skötselområde 46

Fastigheter: Hästholmen 1:10, Ytterön 1:13, 1:14.

Beskrivning: Området omfattar dels ett gammalt åkerområde delvis bevuxet med gräsvall delvis övergivet och igenväxt, delsekbuvuxna åkerbackar huvudsakligen bevuxna med ek.

Utanför åkern består fältskiktet av ungefär lika proportioner av torrängens rödvenvariant, hållmarks- och hedskogsvegetation

Målsättning: Att bevara nuvarande åkerområde öppet samt att restaurera den övergivna åkerdelen.

Förstagångsåtgärd: Den igenväxta åkerdelen röjes helt fri från sly liksom området mellan vägen och den västra stenmuren. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Hela det gamla åkerområdet brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurar och åkerrenar. Hela området betas tillsammans med område 47 under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 47

Fastigheter: Hästholmen 1:10, Ytterön 1:13.

Beskrivning: Brukad åker med inom gårdet befintliga åkerbackar huvudsakligen bevuxna med ek. Utmed stenmuren i områdets norra spets finns ett antal hasselbuskar. Hassel är i övrigt mycket sparsamt förekommande inom hela Hästholmen. Området odlades upp till åker under första hälften av 1800-talet.

Utanför åkern förekommer torrängens rödvenvariant samt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk, samt att bevara de gamla ekarna utmed åkerkanterna.

Förstagångsåtgärd: Huvuddelen av den yngre trädvegetationen utmed åkerkanterna röjes bort så att de äldre ekarna friställes. Hasselbuskarna föryngras genom nedskärning av de äldre stammarna. Riset brännes ute på åkern.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod

av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed åkerrenar och stenmurar. Området betas tillsammans med område 46 under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Anläggningar: I områdets västra del, i anslutning till vägslutet föreslås följande anläggningar: parkeringsplats, sopsäckhållare samt en mindre informationstavla. Se vidare under rubrik Friluftsanordningar.

Skötselområde 48

Fastigheter: Hästholmen 1:10, Ytterön 1:13, 1:14.

Beskrivning: Strandområde i anslutning till Dragsviken, som har sandbotten och bör kunna utnyttjas som badvik. Större delen av området består av klippstrand.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Vidare förekommer hedskogsvegetation samt sparsamt torrängens fårsvingel- och rödvenvarianter.

Målsättning: Att bevara området som en öppen vistelsezon utmed stranden.

Förstagångsåtgärd: Stranden rensas från ilandfluten tång.

Underhållsåtgärd: Stranden rensas årligen från ilandfluten tång. Området betas tillsammans med område 40.

Anläggningar: Den i området befintliga bryggan bör snarast istandsättas.

Skötselområde 49

Fastigheter: Ytterön 1:14, 1:15.

Beskrivning: Ett i det närmaste helt öppet hållmarksområde, huvudsakligen bevuxet med en, samt en del björk, ek, oxel och utmed stranden al.

Fältskiktet domineras av hållmarskvegetation. Vidare förekommer hedskogsvegetation samt sparsamt torrängens rödvenvariant och fattigkärr.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas.

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 50

Fastighet: Ytterön 1:14.

Beskrivning: Stenmursingärdat område, för närvarande delvis

brukat som åker, delvis bevuxet med gammal gräsvall. Laga skiftes kartan 1854 redovisar den södra delen av området som äng samt en mindre del i norr som åker. Hela området odlades upp till åker först under senare delen av 1800-talet.

Målsättning: Att bibehålla åkerbruket inom hela området.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurar och åkerrenar.

Skötselområde 51

Fastighet: Ytterön 1:14.

Beskrivning: Hagmarksområde på grund jord, delvis hällmark, bevuxen med en, slån och nypon. I området finns en transformatorstation och ett flertal kraftledningsstolpar. Området betas för närvarande ej.

Fältskiktet domineras av hällmarksvegetation. Vidare förekommer torrängens rödvenvariant och hedskogsvegetation samt sparsamt fårsvingelvarianten.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av enbuskdominerad hagmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd och buskar röjes bort.

Underhållsåtgärd: Området bör betas.

Skötselområde 52

Fastighet: Ytterön 1:15.

Beskrivning: Stenmursingärdat område innefattande två mindre åkrar bevuxna med gammal gräsvall, den norra delvis slybevuxen, samt ett mellan åkrarna beläget hällmarksområde. Det norra åkerområdet odlades delvis upp redan under första hälften av 1800-talet, medan resten av området nyttjats som ängsmark ända fram på 1900-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer hällmarksvegetation.

Målsättning: Att bevara åkerområdena öppna.

Förstagångsåtgärd: Allt lövsly inom de gamla åkerområdena röjes bort.

Underhållsåtgärd: Området brukas alternativt som åker-, betes- eller slåttermark med syfte att bevara de gamla åkrarna öppna.

Skötselområde 53

Fastighet: Ytterön 1:15.

Beskrivning: Delvis stensemursingärdat område innefattande i den norra delen ett övergivet åkerområde under igenväxning med björk, i den västra delen ett mindre relativt öppet hållmarksområde samt i den södra delen en igenväxt betesmark med relativt täta bestånd av ek, björk och asp. Genom hela området löper ett öppet dräneringsdike. Åkermarken bröts upp under slutet av 1800-talet.

Fältskiktet utgöres till ungefär lika delar av torrängens rödvenvariant och hedskogsvegetation. Sparsamt förekommer fukthedsvegetation.

Målsättning: Att hålla det gamla åkerområdet och hållmarken öppna för att möjliggöra en framtida tolkning av det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Åkerområdet röjes helt fritt från träd- och buskvegetation. Döda träd liksom huvuddelen av björken röjes bort inom hållmarksområdet, endast grupper av helt friska träd sparas. I den södra, skogsbevuxna delen utföres en första röjning och gallring i syfte att få fram ett glesare bestånd med träd av solitärtyp. Riset brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Hela området betas. Mekanisk slyröjning utföres vid behov inom det gamla åkerområdet. Återkommande gallringar utföres i den södra delen med syfte som ovan.

Skötselområde 54

Fastighet: Ytterön 1:15, 1:16.

Beskrivning: Stensemursingärdat område innefattande dels relativt öppna hållmarker dels ett övergivet åkerområde under igenväxning med björk, en och björnbär. Området delas på mitten av ett öppet dräneringsdike omgivet av ett relativt tätt bestånd av ek och björk. I områdets södra del finns en del planterad tall samt buskage av slån. Åkermarken bröts upp under slutet av 1800-talet.

Fältskiktet utgöres till ungefär lika delar av torrängens rödvenvariant och hållmarksvegetation. Vidare förekommer hedskogsvegetation.

Målsättning: Att återskapa områdets tidigare öppna karaktär i syfte att möjliggöra en framtida tolkning av det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Det gamla åkerområdet röjes helt fritt från träd och buskvegetation. Huvuddelen av björken röjes bort från hållmarksområdena, endast enstaka grupper av helt friska träd lämnas. Utmed diket utföres en första gallring i syfte att få fram solitärträd av ek. Tallen i den södra delen lämnas orörd. Riset brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Hela området betas. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov inom det gamla åkerområdet.

Skötselområde 55

Fastigheter: Ytterön 1:15, 1:16.

Beskrivning: Område dominerat av mycket storblockig morän, delvis helt kala blocksamlingar, bevuxen med ek, med undervegetation av kaprifol.

Fältskiktet domineras av hållmarks- och hedskogsvegetation.

Målsättning: Området lämnas utan åtgärder och får utvecklas fritt.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området lämnas utan vidare skötselåtgärder och bör hägnas från angränsande betesområden.

Skötselområde 56

Fastighet: Ytterön 1:16

Beskrivning: Övergivet åkerområde med inom gårdet befintliga åkerbackar. Åkerområdet är delvis igenväxt med björksly. Området odlades upp under slutet av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer hållmarksvegetation och sparsamt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara området öppet för att möjliggöra ett framtida studium av det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Hela det gamla åkerområdet röjes helt fritt från slyvegetation. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området brukas alternativt som åker-, betes- eller slåttermark.

Skötselområde 57

Fastighet: Ytterön 1:17.

Beskrivning: Hållmarksområde bevuxet med i huvudsak en, enstaka grupper av björk, främst i anslutning till de med kärrvegetation bevuxna hållkaren, samt en del oxel. Området betas för närvarande ej.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Vidare förekommer hedskog -, fukthedsvegetation samt fattigkärr.

Målsättning: Att bevara området som en relativt öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: Huvuddelen av den uppväxande ungbjörken röjes bort.

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 58

Fastighet: Ytterön 1:17.

Beskrivning: Övergivnet åkerområde med inom gärdet befintliga åkerbackar bevuxna med en, slån, björk och ljung. Åkerområdet är delvis under igenväxning med björksly. Området odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens lentåtelvariant. Vidare förekommer hällmarks- och hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara det gamla åkerområdet öppet för att möjliggöra ett framtida studium av det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Allt lövsly röjes bort från det gamla åkerområdet, liksom huvuddelen av björken i åkerbackarna och utmed åkerkanterna.

Underhållsåtgärd: Området brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år eller betas tillsammans med område 53.

Skötselområde 59

Fastigheter: Ytterön 1:17, samfälld mark.

Beskrivning: Myrmarksområde tidigare utnyttjat för torvtäkt. Området är i den östra och södra delen bevuxet med björk och asp, medan resterande delar är under igenväxning med björksly. Enligt uppgift har i området funnits en kolerakyrkogård som på grund av de olämpliga markförhållandena flyttades till Öppenskar.

Fältskiktet domineras av fukthedsvegetation. Vidare förekommer hedskogsvegetation och fattigkärr.

Målsättning: Att låta området utvecklas till lövskog.

Förstagångsåtgärd: - -

Underhållsåtgärd: Visst virkesuttag kan ske i området i form av återkommande gallringar.

Anläggningar: Följande anläggningar föreslås i områdets södra del: parkeringsplats, sopsäckhållare och huvudinformationstavla. Se vidare under rubr Friluftsanordningar.

Skötselområde 60

Fastigheter: Ytterön 1:18, 1:19.

Beskrivning: Område innefattande dels en smal åkerremsa utmed områdets södra och västra kant, för närvarande bevuxen med gam-

mal gräsvall, dels ett i det närmaste helt kalt hållmarksområde ställvis bevuxet med slån och oxel. Åkermarken odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Utanför åkern domineras fältskiktet av hållmarksvegetation. Vidare förekommer hedskogsvegetation samt sparsamt torrängens rödvenvariant.

Målsättning: Att bevara såväl åker- som hållmarksområdet öppet.

Förstagångsåtgärd: All uppväxande björk i området röjes bort. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Åkerområdet brukas alternativt som åker eller naturlig slåttermark. Mekanisk slybekämpning utmed åkerkanter och inom hållmarksområdet. Något bete torde ej erfordras inom det senare området.

Skötselområde 61

Fastigheter: Ytterön 1:20.

Beskrivning: Övergiven åker, under igenväxning med björk. Området odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer fårsvingelvarianten.

Målsättning: Att bevara den norra åkerdelen öppen, samt att låta vegetationen inom resterande delar av området utvecklas fritt.

Förstagångsåtgärd: Den norra åkerhalvan röjes helt fri från träd- och buskvegetation.

Underhållsåtgärd: Den norra delen brukas alternativt som åker eller naturlig slåttermark. Mekanisk slybekämpning utmed stenvägar och åkerkanter.

Skötselområde 62

Fastighet: Ytterön 1:24.

Beskrivning: Delvis stenmursingärdat område innefattande dels ett mindre åkerområde, för närvarande bevuxet med gräsvall, dels en åkerbacke med täta buskage av en, slån, nypon och hagtorn.

Förutom åker förekommer torrängens rödvens- och fårsvingelvarianter samt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara nuvarande åkerområde öppet.

Förstagångsåtgärd: - -

Underhållsåtgärd: Åkerområdet brukas alternativt som åker eller naturlig slåttermark. Åkerbacken lämnas utan vidare åtgärder och tillåts utvecklas fritt.

Skötselområde 63

Fastigheter: Ytterön 1:17, 1:18.

Beskrivning: Större delen av området brukas som åker, medan den norra spetsen av området är övergiven och kraftigt igenväxt med björk. Området odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Utanför åkern förekommer torrängens rödvenvariant samt sparsamt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk samt att hålla även den norra delen öppen.

Förstagångsätgärd: All träd- och buskvegetation röjes bort från den norra områdesdelen, medan enstaka solitärträd av björk, röm och oxel lämnas utmed stenvallen. Riset brännes ute på den brukade åkerdelen.

Underhållsätgärd: Fortsatt åkerbruk inom nuvarande åkerområde. Resterande delar av området hålles öppna genom årlig slåtter.

Skötselområde 64

Fastigheter: Ytterön 1:18, 1:19.

Beskrivning: Brukad åker, uppodlad under senare delen av 1800-talet.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsätgärd: --

Underhållsätgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år.

Skötselområde 65

Fastigheter: Ytterön 1:20, 1:23, 1:24.

Beskrivning: Område innefattande dels övergivna åkrar delvis under igenväxning med björk dels i den västra kanten en mindre åkerbacke utmed vägen. Åkermarken odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer fukthed.

Målsättning: Att bevara hela området öppet i syfte att dels möjliggöra ett framtida studium av det gamla odlingslandskapet, dels att bevara utsikten över Maren.

Förstagångsätgärd: All träd- och buskvegetation röjes bort från det gamla åkerområdet. Utmed stenvallarna och i åkerbacken lämnas dock buskage av en, slån och hagtorn. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området brukas härafter som naturlig slåttermark med årlig slåtter. Mekanisk slybekämpning utmed diken och stenmurar.

Skötselområde 66

Fastigheter: Ytterön 1:27, 1:28.

Beskrivning: Område dominerat av relativt kal hållmark. I områdets ytterkanter bevuxet med ek, oxel och björk. I området finns lämningar av torpbebyggelse samt rester av gamla åkrar.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Vidare förekommer torrängens rödvenvariant samt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara området som en relativt öppen betesmark.

Förstagångsåtgärd: De gamla åkrarna röjes helt fria från träd- och buskvegetation. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Hela området betas tillsammans med område 68. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov inom de gamla åkerområdena.

Skötselområde 67

Fastighet: Ytterön 1:26, 1:27, 1:28.

Beskrivning: Brukad åker med en i södra delen belägen åkerbacke dominerad av kala hållar. Större delen av området odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Förutom åkern förekommer hållmarksvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: Döda träd och buskar i åkerbacken röjes bort samt brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år.

Skötselområde 68

Fastigheter: Ytterön 1:28, 1:30, 1:45, 1:53.

Beskrivning: Öppet hållmarksområde bevuxet med en, ljung samt enstaka björk. Vissa delar är under igenväxning med sly av björk och asp.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Vidare förekommer hedskogs- och fukthedsvegetation samt fattigkärr.

Målsättning: Att bevara området som en helt öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: All uppväxande björk och asp röjes bort liksom all i området förekommande gran.

Underhållsåtgärd: Området betas. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov.

Skötselområde 69

Fastighet: Ytterön 1:30

Beskrivning: Åkerområde för närvarande ej brukat. Området odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Målsättning: Att bevara området öppet.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurarna.

Skötselområde 70

Fastighet: Ytterön 1:30

Beskrivning: Åkerområde för närvarande ej brukat. Området odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Utanför befintlig åker domineras fältskiktet av torrängens rödvenvariant.

Målsättning: Att bevara området öppet.

Förstagångsåtgärd: En första gallring och röjning utföres i trädbeståndet utmed den södra stenmuren i syfte att få fram solitärträd av ek, rönn och oxel. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurarna.

Skötselområde 71

Fastigheter: Ytterön 1:29, 1:30.

Beskrivning: Stenmursingärdat hållmarksområde, i den västra delen relativt kalt, i den östra delen bevuxet med asp, oxel, björk och tall.

Fältskiktet domineras av hedskogsvegetation. Vidare förekommer hållmarksvegetation.

Målsättning: Att bevara områdets karaktär av öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas. En första röjning och gallring utföres i aspbeståndet. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 72

Fastighet: Ytterön 1:29.

Beskrivning: Övergivet åkerområde, med inom gårdet befintliga åkerbackar, delvis under igenväxning med björk och asp. Området betas för närvarande ej. Åkermarken odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Dessutom förekommer fårsvingelvarianten samt hållmarksvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet.

Förstagångssåtgärd: Det gamla åkerområdet röjes helt fritt från träd- och buskvegetation, även åkerbackarna röjes från upp-
växande lövsly.

Underhållssåtgärd: De gamla åkerområdena brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenvallar och åkerkanter. Hela området betas under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 73

Fastigheter: Ytterön 1:29, 1:30.

Beskrivning: Området omfattas dels av en sedan länge övergiven åkerlapp, dels söder därom ett högre beläget hållmarksparti med utsikt över bl a Lönhamnsviken. Åkern odlades upp under senare delen av 1800-talet.

I fältskiktet förekommer torrängens fårsvingelvariant, hållmarks- och hedskogsvegetation.

Målsättning: Att restaurera det gamla odlingslandskapet samt att bevara hållmarken som en öppen utsiktspunkt.

Förstagångssåtgärd: Den gamla åkerlappen röjes helt fri från träd- och buskvegetation, endast några vackra solitärträd av björk och oxel sparas utmed klippan i den södra åkerkanten.

Underhållssåtgärd: Området betas. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov inom det gamla åkerområdet.

Anläggningar: I områdets norra del föreslås följande anläggningar: parkeringsplats, sopsäckhållare, förbudsskylt för fordonstrafik samt en mindre informationstavla. Parkeringsplatsen bör tills vidare anläggas på befintlig mark. Se vidare under rubr Friluftsanordningar.

Skötselområde 74

Fastigheter: Ytterön 1:11, 1:12 A, 1:12 B, 1:29, 1:34.

Beskrivning: Ett i det närmaste helt öppet hållmarksområde,

dominerat av lavklädda hållar bevuxna med en och ljung, samt enstaka uppväxande yngre björkar. Ett strandängsområde sträcker sig mellan Kjortelviken och Lönhamnsviken. Den söder därom belägna udden är helt trädlös och domineras av kala klippor.

Enbuskhet och strandäng vid Kjortelviken. Betesdriften bör återupptas för att förhindra igenväxning. (Skötselområde 74)

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Vidare förekommer havsstrandäng samt hållmarks-, hedskogsvegetation och fattigkärr.

Målsättning: Att bevara området som öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: I anslutning till och söder om fuktängsområdet röjes all björk bort, även inom övriga delar av området röjes huvuddelen av den uppväxande björken bort medan ek och oxel lämnas.

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 75

Fastigheter: Ytterön 1:11, 1:12 A, 1:12 B.

Beskrivning: Relativt öppet hållmarksområde. Såväl i den norra som den södra delen av området finns lämningar av gamla odlingsmarker, i söder igenväxt med ljung, en och oxel, i norr delvis med äldre granplantering. Även i övriga delar pågår viss igenväxning med björk. Endast en mindre åkerlapp i områdets nordvästra del finns dokumenterad på äldre kartor, vilket tyder på att övriga odlingsmarker endast nyttjats kortare perioder.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Dessutom förekommer havsstrandäng och hedskogsvegetation, samt i den sydvästra delen ren ljunghed.

Målsättning: Att restaurera området till en relativt öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: All gran i området avverkas. Viss röjning utföres bland den uppväxande björken. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området betas. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov.

Skötselområde 76

Fastigheter: Ytterön 1:29, 1:30

Beskrivning: Strandområde omfattande dels en för närvarande ej betad strandäng med ett i den västra delen beläget mindre ljunghedsparti, dels i den nordöstra delen en övergiven åker delvis igenväxt med björk. Åkermarken odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens fårsvingelvariant. Dessutom förekommer havsstrandäng samt vassar.

Målsättning: Att bevara områdets öppna karaktär.

Förstagångsåtgärd: All björk röjes bort från det gamla åkerområdet. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området brukas alternativt som slåtter- eller betesmark.

Skötselområde 77

Fastigheter: Ytterön 1:8, 1:30

Beskrivning: Relativt öppet hållmarksområde, delvis igenväxt med björk och asp.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Vidare förekommer havsstrandäng, torrängens fårsvingelvariant, hedskogsvegetation samt vassar.

Målsättning: Att bevara området som öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: Döda träd avverkas.

Underhållsåtgärd: Området betas tillsammans med område 80 under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket i detta område.

Skötselområde 78

Fastighet: Ytterön 1:8

Beskrivning: Ett i det närmaste helt kallt hållmarksområde dominerat av lavklädda hållar bevuxna med en och ljung, delvis rena ljungfält. Utmed den västra stranden växer en del ek och oxel. I den sydvästra delen av området finns lämningar av gammal torpbebyggelse. Se markanvändningskarta 1860. Den sydligaste delen av området har en något avvikande karaktär med täta snår av en, slån och hagtorn, en smal strandängsremsa samt bitvis helt ljungdominerande områden. Viss igenväxning med björksly förekommer. Området betas ej.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Dessutom förekommer havsstrandäng, torrängens fårsvingelvariant samt fuktighet. Sparsamt förekommer hedskogsvegetation och fattigkärr samt vassar. I den södra delen finns mindre partier ren ljung.

Målsättning: Att bevara huvuddelen av området som helt öppen hållmark.

Förstagångsåtgärd: All uppväxande björk röjes bort.

Underhållsåtgärd: Området betas tillsammans med område 79, helst med får och under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket inom område 79.

Skötselområde 79

Fastighet: Ytterön 1:8.

Beskrivning: Stenmursingärdat område, innefattande en för närvarande brukad åker, en del mindre hållmarksområden, ett strandängsområde samt ett ljungdominerat område under igenväxning med björk och tall. Den västra delen av åkern utgör en av de få åkrar inom denna del av Ytterön som odlades upp före 1850.

Utanför åkern domineras fältskiktet av hållmarksvegetation. Vidare förekommer havsstrandäng, torrängens fårsvingelvariant och fukthedsvegetation. Sparsamt förekommer hedskogsvegetation samt ljung i sydvästra delen.

Målsättning: Att bevara det gamla odlingslandskapet.

Förstagångsåtgärd: Huvuddelen av björken röjes bort, liksom tallföryngringen. Riset brännes ute på åkermarken.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk inom åkerområdet, med en längsta vallperiod av 5 år. Hela området betas tillsammans med område 78 under de perioder då detta kan ske med hänsyn till åkerbruket. Alternativt kan strandängsområdet nyttjas som naturlig slåttermark. Vallskörden bör ske tidigt för att ge längre betesperiod.

Skötselområde 80

Fastighet: Ytterön 1:8

Beskrivning: Delvis stenmursingärdat område innefattande åkerområden med mellanliggande hållmarksområden. Utmed stranden finns ett fuktängsområde delvis bevuxet med al. Större delen av åkermarken odlades upp redan under första hälften av 1800-talet.

Utanför åkern domineras fältskiktet av hållmarksvegetation. Vidare förekommer havsstrandäng och vassar samt sparsamt hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk samt att bevara hållmarksområdena öppna.

Förstagångsåtgärd: Huvuddelen av björken röjes bort inom hållmarksområdena, albeståndet lämnas dock orört. All i området befintlig gran röjes bort. Riset brännes ute på åkerområdet.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år. Området betas tillsammans med område 77 under de perioder detta kan ske med hänsyn till åkerbruket.

Skötselområde 81

Fastigheter: Ytterön 1:20, 1:21, 1:24, 1:25, 1:26, 1:27.

Beskrivning: Strandområde innefattande dels tre mindre åkrar, för närvarande bevuxna med gammal gräsvall dels angränsande åkerbackar bevuxna med yngre träd av ek, oxel och al samt buskage av slån, en och hagtorn. Utmed stranden finns ett bälte av bladvass. I området finns uppställt en husvagn med påbyggd veranda, som utgör ett mycket störande inslag i naturmiljön kring stranden. Åkermarken odlades upp under första hälften av 1800-talet.

Fältskiktet domineras av torrängens rödvenvariant. Vidare förekommer havsstrandäng, hållmarks- och hedskogsvegetation samt vassar.

Målsättning: Att bevara områdets öppna karaktär med utsikt över Maren.

Förstagångsåtgärd: All uppväxande björk i området röjes bort liksom den planterade poppelhäcken. Risbränning.

Underhållsåtgärd: De gamla åkerområdena hålles öppna antingen genom åkerbruk eller årlig slåtter. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov inom hela området.

Skötselområde 82

Fastigheter: Ytterön 1:21, 1:24

Beskrivning: Område innefattande ett mindre åkerområde för närvarande bevuxet med gräsvall, en relativt öppen åkerbacke i den norra delen, samt en tidigare öppen ängsmark igenväxt med främst oxel, som nyligen gallrats. Åkermarken odlades upp under senare

delen av 1800-talet.

Utanför åkern domineras fältskiktet av hedskogsvegetation. Vidare förekommer torrängens rödvenvariant, fukthet samt vassar.

Målsättning: Att bibehålla områdets norra del så öppen som möjligt för att bevara utsikten över Maren.

Förstagångsåtgärd: All björk i området röjes bort. I den norra åkerbacken röjes all trädvegetation bort, däremot sparas en, slån, nypon och hagtorn. Riset brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Åkerområdet brukas alternativt som åker- eller naturlig slåttermark. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov inom hela området.

Skötselområde 83

Fastighet: Ytterön 1:22.

Beskrivning: Stenmursingärdat område innefattande ett mindre åkerområde för närvarande bevuxet med gammal gräsvall, en smal åkerbacke utmed den norra stenmuren samt ett bladvassområde i den södra delen, gränsande till Maren. Huvuddelen av åkern odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Utanför åkern förekommer fältskikt tillhörande torrängens rödvenvariant samt vassar.

Målsättning: Att bevara nuvarande åkerområde öppet.

Förstagångsåtgärd: All uppväxande björk utmed stenmuraarna röjes bort.

Underhållsåtgärd: Området brukas som åker med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurarna.

Skötselområde 84

Fastighet: Ytterön 1:16

Beskrivning: Brukad åker, i den södra delen övergående i ett strandängsparti huvudsakligen bevuxet med bladvass. Större delen av åkermarken odlades upp under första hälften av 1800-talet.

Fältskiktet utanför åkern utgöres av torrängens rödvenvariant, samt vassar.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: All björk utmed stenmurar och åkerkanter röjes bort.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurarna.

Skötselområde 85

Fastigheter: Ytterön 1:14, 1:15.

Beskrivning: Delvis stenmursingärdat område innefattande ett brukat åkerområde med mellanliggande åkerbackar samt ett delvis albevuxet strandängsområde. Till skötselområdet har också förts ett mindre, genom vägen avskuret och därigenom övergivet betesområde med äldre tall och ek under igenväxning med björk, ek, oxel, slån och hagtorn. Huvuddelen av åkermarken odlades upp under senare delen av 1800-talet.

Utanför åkern domineras fältskiktet av torrängens rödvenvariant. Dessutom förekommer hedskogsvegetation samt vassar.

Målsättning: Att bibehålla nuvarande åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: Allt björksly röjes bort ur åkerbackarna.

Underhållsåtgärd: Fortsatt åkerbruk med en längsta vallperiod av 5 år. Mekanisk slybekämpning utmed stenmurarna och i åkerbackarna.

Skötselområde 86

Fastighet: Ytterön 1:14

Beskrivning: Hagmarksområde, i den västra delen bevuxet med björk, ek, en, björnbär och hagtorn, i den östra delen bestående av ett strandängsområde delvis bevuxet med bladvass. I området redovisas på laga skifteskarta 1854 två mindre åkrar. Dessa övergavs redan före 1920.

I fältskiktet förekommer torrängens rödven- och fårsvingelvarianter, hedskogs- och fukthedsvegetation samt vassar. Sparsamt förekommer sank havsstrandäng.

Målsättning: Att bevara området som en relativt öppen hagmark.

Förstagångsåtgärd: Viss röjning utföres bland den yngre eken och björken. Mot bebyggelsen lämnas dock träd och buskvegetationen med större slutenhet. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 87

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:3, 1:4

Beskrivning: Område innefattande ett åkerområde, för närvarande bevuxet med gräsvall, samt i den östra delen en betesmark med ek och tall. Området omfattar en av de äldsta åkrarna på Hästholmen på storskifteskartan 1800-1801 kallad "Storåkern". Åkern delades vid storskiftet upp på fyra skiften.

Området domineras av kulturpåverkad sank havsstrandäng samt hällmarksvegetation. Sparsamt förekommer hedskogsvegetation.

Målsättning: Att bevara det gamla åkerområdet öppet genom åkerbruk.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Åkerbruk med en längsta vallperiod av 3 år.

Skötselområde 88

Fastighet: Hästholmen 1:2

Beskrivning: Ekhage med partier av planterad tall. Eken ställvis med undervegetation av kaprifol. Utmed stranden finns ett par strandängsområden. Området tillhör den gamla ingägomarken och all gräsbärande mark har tidigare nyttjats som ängsmark.

Fältskiktet domineras av hedskogsvegetation. Vidare förekommer havsstrandäng, hållmarksvegetation och vassar.

Målsättning: Att bevara området som en betad ekhage.

Förstagångsåtgärd: Gallring bland såväl ek som tall i syfte att få fram grupper med träd av solitärtyp. De kaprifolbevuxna ekarna lämnas i görligaste mån orörda. Riset brännes på upphöjd plåt.

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 89

Fastighet: Hästholmen 1:2.

Beskrivning: Öppen betad ängsmark, samt i den södra delen i det närmaste helt kal hållmark delvis bevuxen med en, nypon och hagtorn. Större delen av området har tidigare nyttjats som slåttermark.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Dessutom förekommer havsstrandäng, fukthed och vassar. Sparsamt förekommer torrängens fårsvingelvariant.

Målsättning: Att bevara området som öppen ängsmark.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området betas.

Skötselområde 90

Fastighet: Hästholmen 1:2.

Beskrivning: Mindre holme med dels högre hållmarkspartier, dels med strandäng och vassar. Holmen betas ej.

Fältskiktet domineras av hållmarksvegetation. Dessutom förekomst av havsstrandäng och vassar.

Målsättning: Området tillåtes utvecklas fritt.

Förstagångsåtgärd: All gran liksom döda träd och buskar röjes bort.

Underhållsåtgärd: --

Skötselområde 91

Fastigheter: Hästholmen 1:9, 1:20, 1:67, samfällad mark.

Beskrivning: Området omfattar större delen av ön Öppenskar med närliggande småskar: Katteborg, Bössan, Öppenskar klumparna och Måseklimp. Öppenskar har tidigare utnyttjats som samfällad betesmark för Hästholmens by. Minnen från den tiden utgör stenmuren på öns nordvästra del som byggdes för att hindra betesdjuren från att simma till Hästholmen samt fållan som användes att fånga in djuren för hemtransport. Vid stranden väster om stenmuren finns de s k Mjölkakåsarna, där båtarna från byn lade till. Ön var vid den tiden helt kal, vilket även framgår av namnet, Öppenskar tidigare Öppengafvel. Den öppna karaktären fanns kvar ända fram på 1940-talet.

Större delen av ön består av enbevuxna hållmarker delvis under igenväxning med björk. De bättre markerna på öns mellersta och norra del har planterats med gran, tall (Pinus silvestris och Pinus nigra), lärk och ek. Utmed stränderna finns mindre partier med strandäng, största området vid Norra hamn.

Den samfällda torvmossen på öns södra del är på mitten delvis bevuxen med en och björk. Fältskiktet domineras helt av tuvull samt i laggen kräklöver och bitvis kavelund, som förefaller att tidigare ha haft större utbredning då rester av kavelund påträffades vid provtagning i torven.

Inom öns centrala del finns lämningar av en kolerakyrkogård.

Målsättning: Alternativ I - Att återskapa öns tidigare karaktär.

Alternativ II - Att låta vegetationen utvecklas fritt för att kunna studera den naturliga vegetationsutvecklingen efter upphörd hävd.

Förstagångsåtgärd: Alternativ I och II - All gran och lärk röjes bort. Huvuddelen av björk, ek och tall röjes också bort. Dessa trädslag lämnas dock som avskärmning mot byggnader och andra anläggningar i området. Kvarlämnade rester av taggtrådshinder utmed stränderna tas bort.

Underhållsåtgärd: Alternativ I - Hela området betas. Betet bör ske med får eller sambetning med får och ungnöt.

Alternativ II Området lämnas utan vidare åtgärder.

Skötselområde 92

Fastigheter: Hästholmen 1:3, 1:4.

Beskrivning: Området innefattar öarna och skären Högskär, Tvärgölja, Pees och Attenöga. Öarna domineras av kala hållar delvis med gräshedvegetation. Utmed stränderna är vegetationen tydligt påverkad av tånggödsling, främst på Tvärgölja.

Målsättning: Att låta vegetationen utvecklas fritt.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: --

Skötselområde 93

Fastigheter: Hästholmen 1:2, 1:3, 1:6, 1:7, 1:8, 1:10, 1:16, 1:19, 1:21, 1:22, 1:24, 1:25, 1:74.

Beskrivning: Området innefattar öarna och skären Norra och Södra Hylteskär, Holländaren, Knorren, Röda flöt, Hylteflöten, Hästholmaflöterna och Malkläppen. Norra och Södra Hylteskär utgöres av relativt låga öar med mosaikartad vegetation bestående av kala hållmarkspartier, gräshedsvegetation samt strandängsområden. Någon trädvegetation förekommer inte, däremot låga buskage av slån och björnbär. Hylteskären har tidigare nyttjats som slåttermarker.

Målsättning: Att bevara områdets öppna karaktär.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Eventuellt uppväxande trädvegetation röjes bort, i övrigt lämnas området utan vidare åtgärder.

Skötselområde 94

Fastigheter: Hästholmen 1:8, 1:9, 1:12, 1:13, 1:18, 1:46.

Beskrivning: Området omfattar öarna Källeskär samt Stora och Lilla Skärvakläppen. Öarna domineras av kal hållmark, gräshedsvegetation samt mindre områden strandäng och annan tånggödslad strandvegetation. Området saknar trädvegetation, endast spridda buskage av en, slån och hagtorn förekommer. Huvudön har tidigare betats.

Målsättning: Att bevara området öppet.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Området bör betas med får åtminstone under en kortare tidsperiod varje sommar.

Skötselområde 95

Fastighet: Hästholmen, samfällid mark.

Beskrivning: Området omfattar ön Äspeskär. Ön domineras av hållmark till större delen bevuxen med en. Utmed öns södra och

västra sidor förekommer dock en zon med helt kal hållmark. Endast mindre strandängspartier förekommer. Ön betas för närvarande med ett 20-tal får.

Äspeskär och Torhamnaskär har inte skiftats då de inte ansetts ha något större värde på grund av svårighet att hålla betesdjur på öarna utan att djuren simmade iland.

Målsättning: Att bevara öns karaktär av öppen betesholme.

Förstagångsåtgärd: --

Underhållsåtgärd: Ön betas, helst med får. Viss successiv utglesning av enbeståndet företages efter hand.

Skötselområde 96

Fastighet: Hästholmen, samfälld mark

Beskrivning: Området omfattar ön Torhamnaskär. Ön domineras av hållmarks- och gräshedsvegetation med en samt en del björk. Strandängen förekommer rikligare än på Äspeskär. Ön betas för närvarande ej. På öns västra sida är vegetationen tydligt påverkad av den här befintliga trutkolonin. Gräset, främst krus-tåtel, är delvis kraftigt utvecklat, delvis helt dött på grund av tramp och alltför kraftig koncentration av fågelspillning. Stenar och hållar är helt kala från lavvegetation.

Målsättning: Att återskapa öns öppna betespräglade karaktär.

Förstagångsåtgärd: All träd- och slyvegetation röjes bort från området. Risbränning.

Underhållsåtgärd: Området betas med får. Mekanisk slybekämpning utföres vid behov.

FRILUFTSANLÄGGNINGAR

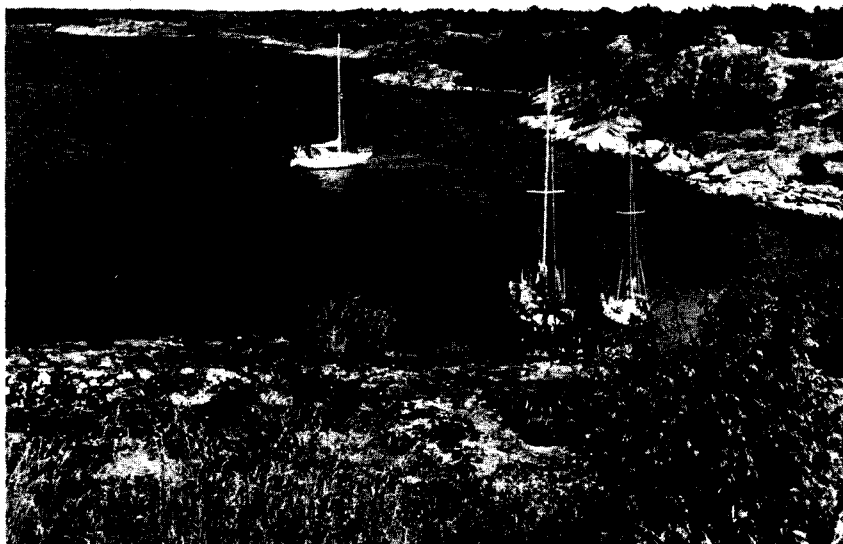
Allmän målsättning

Det planerade reservatsområdet utgöres av ett relativt opåverkat kulturlandskap av ålderdomlig karaktär. Området skulle efter en restaurering komma att utgöra en kulturhistorisk dokumentation av det gamla odlingslandskapet i denna del av Blekinge. För att nå detta syfte måste lokaliseringen av friluftsanläggningar och andra främmande element i området ske med stor försiktighet. Anläggningarna bör begränsas till de för områdets utnyttjande allra nödvändigaste anordningarna.

Principer för disposition

Samtliga anläggningar skall utformas med vägledning av statens naturvårdsverks publikation "Friluftsområdets skötsel och anordningar", 1970:7, samt efter tidigare vunna erfarenheter i samband med liknande arbeten inom länets övriga naturreservat

Vid anläggningsarbetena bör i första hand parkeringsplatser, sanitära anläggningar samt anordningar för renhållning prioriteras.

Dragsviken - populär tilläggsplats för segelbåtar.

Detaljbeskrivning

Parkeringsplatser: I området föreslås 7 st mindre parkeringsplatser. Dessa bör till att börja med inte göras större än för ca 5 bilplatser vardera, med undantag för parkeringsplatsen vid Buddeviken som bör ge plats för 7-8 bilar. Parkeringsplatserna inpassas i terrängen med minsta möjliga ingrepp. Normalt bör endast en enklare grusavjämning vara tillräcklig. De båda nordligaste parkeringsplatserna erfordrar dock något mer omfattande terrasseringsarbeten och bör därför bli föremål för detaljstudie av såväl plan som höjdläge. Parkeringsytorna avgränsas med ett grunt vattenavledande dike.

Toaletter: Toaletter av torrklosettyp föreslås på fyra platser i området. Särskilt viktigt är att toalettbyggnaderna får en diskret utformning och färgsättning samt att de placeras på en undangömd plats. Vid närliggande parkeringsplats bör finnas en mindre upplysningsskylt. Vid röjningar lämnas vegetationen i anslutning till toaletterna orörd för att ge en bättre avskärmning.

Sopsäckhållare: Av största betydelse är att förebygga nedskräpning i reservatet. För närvarande förekommer viss nedskräpning i första hand i anslutning till badplatsen vid Buddeviken. En sopsäckhållare bör placeras ut vid varje parkeringsplats i enlighet med dispositionsplanen. Hållarna bör utgöras av den typ med kringbyggnad av trä som tidigare använts inom naturreservat i länet.

Sophämtning och toalettömnings bör ske genom avtal mellan förvaltaren och Karlskrona kommun eller särskild entreprenör.

Brunn: Två i området befintliga brunnar föreslås att ställas i ordning med lämplig anordning för vattenupphämtning. Brunnen vid Buddeviken bör rensas noga samt förses med överbyggnad av trä. Före uppsättande av upplysningsskyltar skall vattenprov tas.

Badplatser: Vid den föreslagna badplatsen vid Dragsviken finns en förfallen brygga som bör ställas i ordning. Det virke som håller samman bryggans stensättning bör bättras på, varefter bryggan avtäckas med tvärliggande trävirke. Eventuellt erfordras varningstavla för grunt vatten. Anordningar för båtförstärkning iordningsställs på den östra sidan av bryggan. Badplatserna erfordrar för övrigt inga anläggningar. Skötseln består i städning och borttagande av ilandfluten tång.

Utsiktsplatser: Två lämpliga utsiktsplatser har markerats på dispositionsplanen. Några särskilda anläggningar föreslås inte på dessa platser. Avsikten är endast att genom anpassad skötsel bevara områdena öppna.

Informationstavlor: En första relativt utförlig informationstavla, med bl a upplysningar om olika båtförbindelser till Hästholmen, bör uppsättas i anslutning till färjeläget vid Yttre Park. Huvudinformationstavlan bör placeras i anslutning till den föreslagna parkeringsplatsen i områdets norra del. Vidare föreslås enklare informationstavlor med tydlig karta vid varje parkeringsplats. En folder med karta och beskrivning över reservatet bör finnas tillgänglig vid huvudinformationstavlan och vid färjeläget på fastlandet.

Färist: Rist över vägar utföres i den omfattning som framgår av dispositionsplan.

Eldplatser: För att förebygga eldning på olämpliga platser föreslås ett antal iordningställda eldplatser, som förses med en plåthink och en trave upphuggen ved. Eldning utanför dessa platser skall ej vara tillåten.

Stigar: Någon utmärkning av stigar i området bör inte förekomma. Stigarna bör istället finnas markerade på samtliga informationstavlor och i de foldrar som avses att utges om reservatet och hållas tillgängliga vid färjeläget och vid den nordligaste informationstavlan. Befintliga stigar röjes upp och görs lättframkomliga.

RESERVATSFÖRESKRIFTER M M

Länsstyrelsens beslut 1975-12-01, dnr 11.121.1965.72, om bildande av naturreservat på Hästholmen - Ytterön i Torhamns socken, Karlskrona kommun - - - - -

Beskrivning av reservatet

Reservatets benämning: Hästholmen - Ytterön

Kommun: Karlskrona

Fastigheter: Hästholmen 1:2 m fl enligt bilaga.

Läge och omfattning: Ek karta 3F3j Hästholmen och 3F2j Inlängen. Reservatet är beläget i Torhamns skärgård ca 5 km sydväst om Torhamns kyrka. Det omfattar Hästholmen med undantag för Hästholmens by jämte vissa bostadsfastigheter samt smärre fastigheter tillhörande staten (försvaret); södra delen av Ytterön med undantag för vissa bostadsfastigheter; huvuddelen av Öppenskar; Torhamnaskär och Äspeskär utgörande samfällid mark till Hästholmens by; Kålleskär, Högskär, Tväglja, Norra och Södra Hylteskär m fl öar och skär som tillhör fastigheter i Hästholmens by. Reservatet är avgränsat med heldragen linje på en till detta beslut fogad karta.

Areal: Ca 1 160 ha, varav ca 377 ha landareal.

Markägare: Enskilda ca 298 ha, staten ca 57 ha, landstinget ca 22 ha

Förvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna

Naturförhållanden: Inom huvudön Hästholmen-Ytterön är landskapet starkt kulturpåverkat med betade enbuskedar - delvis under igenväxning med lövskog - samt spridda åkermarker, inramade med vackra stengärdesgårdar. I anslutning till Hästholmens by finns ett låglänt betat ängsområde. Torhamnaskär, Äspeskär och Öppenskar domineras av öppen enbuskhet. Inom Öppenskar finns vissa delar med tall- och granplanteringar. Övriga skär är mer eller mindre kala. Delar av reservatet utgör viktiga reproduktionsområden för sjöfågel. Större delen av reservatet är livligt frekventerat av det båtburna friluftslivet. Hästholmen-Ytterön är även tillgänglig genom färjeförbindelse. Främst utmed Hästholmens västra strand finns utmärkta badplatser.

Grund för beslutet *

Överenskommelse angående reservatsbildningen har träffats med flertalet markägare, vilka även har godkänt en av länsstyrelsen upprättad skötselplan. Statens naturvårdsverk och Karlskrona kommun har tillstyrkt att naturreservat bildas av området. Yttranden över upprättat förslag till naturreservat har vidare inkommit från Blekinge läns landsting och chefen för Blekinge kustartilleriförsvar. Regeringen har i beslut 1975-09-04 bemyndigat naturvårdsverket att disponera visst belopp från anslaget "Ersättningar vid bildande av naturreservat m m" för erläggande av inträngsersättning.

Syftet med reservatet är att bevara ett värdefullt naturområde i Torhamns skärgård för såväl det rörliga friluftslivet som den kulturella - vetenskapliga naturvården. Genom en reservatsbildning ökas möjligheterna att vidta landskapsvårdande åtgärder, som är nödvändiga för att områdets karaktär av kulturlandskap skall kunna bibehållas på lång sikt.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen förklarar länsstyrelsen det på bifogade karta angivna området som naturreservat och beslutar

att följande föreskrifter skall gälla för reservatet.

Reservatsföreskrifter

1. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägarnas rätt att förfoga över reservatet _ _ _ _

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla

att förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning

att spränga, schakta eller bedriva täkt annat än tångtäkt

att riva stenmurar

att anordna upplag annat än tillfälligt för områdets skötsel

att utföra fyllning

att uppföra ny byggnad för bostadsändamål

att utföra anläggning för annat ändamål än för reservatets nyttjande och ändamålsenliga skötsel

att utföra skogsodling

att utföra avverkning eller röjning annat än i överensstämmelse med upprättad skötselplan och efter samråd med förvaltare av reservatet.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet

att anlägga vägar

att framdra luftledningar

att uppföra nybyggnad för jordbrukets och fiskets behov

att anlägga båtbyggga

att på annan än staten (försvaret) tillhörig mark utföra anläggning för försvarets behov

att använda kemiska bekämpningsmedel annat än på åkermark

Ovanstående bestämmelser skall dock inte utgöra hinder för reservatets ändamålsenliga nyttjande och skötsel enligt av länsstyrelsen fastställd skötsel- och dispositionsplan, ej heller för områdets tillfälliga utnyttjande för militär utbildningsverksamhet och militära övningar.

2. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares skyldighet att tåla visst intrång _ _ _ _ _

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla, att förvaltaren av reservatet vidtar vårdåtgärder såsom röjning, gallring, slåtter m m samt utför anordningar för friluftslivet, såsom anordnande av båtbygggor, uppförande av mindre toalettbyggnader, iordningställande av rastplatser m m i överensstämmelse med upprättad skötselplan.

3. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet _ _ _ _ _

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar och författ-

ningar skall förbud gälla

att förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning

att störa djurlivet

att medföra okopplad hund

att uppställa husvagn eller tälta mer än två dygn

att uppgöra eld annat än på härför avsedda platser

att på störande sätt utnyttja radio, grammofon, bandspelare
o dyl

att framföra motordrivet fordon annat än på härför avsedda
vägar

att parkera annat än på härför anvisade platser

Ovanstående bestämmelser gäller dock ej markägare eller innehavare av särskild rätt vid utnyttjandet av sin egendom eller sin särskilda rätt.

Enligt länsstyrelsens beslut 1969-02-26 gäller dessutom för vissa öar och skär inom reservatet särskilda föreskrifter för allmänheten till skydd för djurlivet, innebärande förbud bl a, att färdas eller uppehålla sig inom en zon av 50 meter omkring dessa öar och skär samt att landa med båt eller annan farkost.

Länsstyrelsen erinrar vidare om att det är förbjudet att beträda områden för vilka meddelats förordnande enligt lagen 1940:358 med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m m.

4. Bestämmelser enligt 8 § naturvårdskungörelsen om vård och förvaltning _ _ _ _ _

Syftet med vården och förvaltningen

Skötseln av naturreservatet skall syfta till att bevara dess karaktär av kulturlandskap med åkrar, ängar och hagmarker samt att genom olika åtgärder göra området attraktivt för det rörliga friluftslivet. Delar av reservatet skall hållas öppna genom betning.

Skötsel- och dispositionsplan

Länsstyrelsen föreskriver att vården av reservatet skall ske i huvudsaklig överensstämmelse med upprättad plan.

Reservatet skall utmärkas i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar. _ _ _ _ _

Förvaltare

Reservatet skall i naturvårdshänseende förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna och i första hand med hjälp av dessa. Samråd skall ske med byastämma och förmedlas av byåldermannen.

Samråd

Samråd skall vid förvaltningen fortlöpande ske med berörda myndigheter.

Länsstyrelsens förordnanden enligt 19 § naturvårdslagen upphör, i den mån de berör reservatet, att gälla när detta beslut vunnit laga kraft.

Besvär över detta beslut kan anföras genom skrivelse till regeringen. Skrivelsen skall tillställas jordbruksdepartementet och ha inkommit dit inom tre veckor från delfåendet.

Klaganden skall i besvärsskrivelsen tydligt ange länsstyrelsens beslut eller foga beslutet till skrivelsen. Vidare bör klaganden meddela sin fullständiga adress.

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende har länsstyrelsens styrelse fattat beslut. I beslutet har deltagit landshövdingen Camilla Odhnoff, ledamöterna Bertil Axler, Gunnar Boström, Claes Elmstedt, Nils Fridolfsson, Jean Holmquist, Curt Johansson, Rune Malmros och Gunnar Lundström. Vid handläggningen har även deltagit länsrådet Jan-Erik Stenius, förste länsassessorn Åke Eklöf, länsarkitekten Harald de Shårengrad, överlantmätaren David Åberg, militärassistenten Sture Lindberg och byrådirektören Lars Bergenudd, den sistnämnde föredragande.

Camilla Odhnoff

Lars Bergenudd

Bilagor

1. förteckning över fastigheter inom naturreservatet
2. karta över naturreservatet
3. skötselplan för naturreservatet

Bilaga 1

Förteckning över fastigheter som helt eller delvis ligger inom naturreservatet Hästholmen-Ytterön - - - - -

Hästholmen

1:2, 1:3, 1:4, 1:6, 1:7, 1:8, 1:10, 1:12, 1:13, 1:16, 1:18, 1:19, 1:21, 1:22, 1:23, 1:24, 1:25, 1:46, 1:67, 1:74, 1:80.

Ytterön

1:8, 1:11, 1:12, 1:13, 1:14, 1:15, 1:16, 1:17, 1:18, 1:19, 1:20, 1:21, 1:22, 1:23, 1:24, 1:25, 1:26, 1:27, 1:28, 1:29, 1:30, 1:34, 1:45, 1:53.

Litteratur_i_urval

Berglund, B E	1962-63	Vegetation på ön Senoren I-III - Botaniska Notiser 115, 116, Lund.
" " "	1971	Från Bröms till Utlängan - Svenska Turistföreningens Årsskrift 1971, Stockholm
Berglund, Hjalmar	1968	"Lotshemmanet och lotsstationen Hästholmen", ur Ekskölden 1968/69.
Bergsten, K E	1957	Natur i Blekinge, Klimatet.
Du Rietz, G E och G	1925	Floristiska anteckningar från Blekinge skärgård - Botaniska Notiser, Lund.
Eriksson, Sigurd	1925	Gärdesgårdstyper i Blekinge, Blekingeboken 1925.
Hultén, E	1971	Atlas över växternas utbredning i Norden, Stockholm.
Krok-Almquist	1960	Svensk Flora I. Fanerogamer och ormbunksväxter. Stockholm.
Lid, J	1963	Norskog svensk flora. Oslo.
Malmer N	1962	Studies on mire vegetation in the archean area of south western Götaland I. Opera Botanica 7, Lund.
Sjörs, H	1956	Nordisk växtgeografi. Stockholm.
" "	1971	Ekologisk botanik. Uppsala.
Statens Naturvårdsverk	1970	Friluftsområdet - skötsel och anordningar SNV:s publ 1970:7.
"	1973	Naturvårdsobjekt, vård och förvaltning. SNV:s PM 430.
Blekinge länsförbund av Svenska Naturskyddsföreningen	1971 1973	Blekinges Natur, 1971, 1973
Weimarkck, H	1963	Skånes Flora, Lund.
Ångström	1946	Sveriges klimat.
Överlantmätarmyndigheten, Karlskrona		Skifteskartor och andra lantmäterihandlingar. Geologisk karta över Blekinge, 1882-1895